

HB 1836

HÍRADÓ

KÖNYVTÁRI

XXXVIII. ÉVF. 5-6. SZÁM 1994. MÁJUS

*A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
dolgozóinak tájékoztatója*

BUDAPEST
FŐVÁROS
FŐPOLGÁRMESTERE

Kiss Jenő főigazgató úrnak
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Budapest

Tisztelt Főigazgató Úr !

Hivatkozva " A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár erőforrásainak átcsoportosítása" c. javaslatukra és a munkatársaimmal e tárgyban folytatott személyes megbeszélésre, az előterjesztésben foglaltak gondos előkészítését és ütemezett, fokozatos végrehajtását kérem.

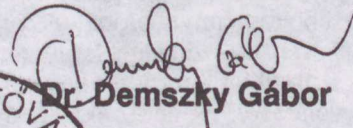

Első lépésként megvalósíthatónak tartom - a szükséges kerületi egyeztetések után - az általános iskolákban lévő kettős funkciójú könyvtárak működtetésének átadását a helyet adó iskoláknak.

Kerületi fiókkönyvtárak megszüntetését azonban csak az illetékes kerületi önkormányzatokkal történt tárgyalások után, a kerületi vélemények ismeretében tartom megvalósíthatónak.

A fentiek értelmében kérem intézkedését és erről a Kulturális Ügyosztály folyamatos tájékoztatását.

Budapest, 1994. április "27"

Üdvözlettel

Dr. Demszky Gábor

TÉRKÉP E TÁJ?

„Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj”

Néhány napja nem tudok szabadulni Radnóti Miklós soraitól. Összeszoruló szívvel olvasom el mégegyszer a Deák igazgató úrral készült riportot, hátha tévedtem. De hiába, egyre kevésbé értem mi történik velünk?

A fenntartó szervünk ha nem is túl bőkezű, de a leszükségesebbekre mégis megszavazta a pénzt. Mert mi lenne a legfontosabb a könyvtár számára, mint a könyv? Lehet, hogy később nagyobb bajok lesznek, de gondolom a hajótöröttek is csak akkor kezdik egymást enni, amikor elfogyott az utolsó konzerv, és semmi remény sincs rá, hogy megtalálják őket.

A távolban persze csábító képként megjelenik néhány gyönyörűen berendezett körzeti könyvtár, tágas folyóiratolvasóval, gyermekrészleggel, hangzó-tárral. Cskhogy pl. Újpalotán még a leendő nagy könyvtár épülete sincs a tulajdonunkban, a gyermekkönyvtár mégis bezárásra ítéltetett, és a 140 m²-es felnőttkönyvtárnak kilátásba helyezték nyitvatartási idejének drasztikus csökkentését. Felülről ez 140 m², ahol „úgysem lehet rendes könyvtárat csinálni”, mindegy hát, hogy most még az eddiginél is rosszabb lesz a helyzet, 1900 olvasóra ennyi és ennyi nyitvatartási idő jár, és hogy a lakótelepen alig van más kulturálódási lehetőség? Ezért fájjon másnak a feje.

Felülről ennyi, de nekem Sári néni, aki csütörtök délelőtt összeköti a csarnokban való vásárlást a könyvtárlátogatással, mert tudja, hogy akkor kevesebben vannak, ráérünk segíteni neki a válogatásban, s közben még azt is elmondhatja, hogy az unoka végre leszerelt.

Felülről? - elég a kerületben egy szombaton nyitvatartó könyvtár. Nekem azok az arcok, akiket csak szombaton látok, mert hétközben nem érnek rá, s akiknek olyan jó, hogy nem kell utazni, csak lesétálni a könyvtárba. Tudják, hogy szebb a főkönyvtár, hogy nagyobb a választék ott, de azért itt is vannak folyóiratok, s talán pont az az egy órányi szabad idejük van, ami eltelve az utazással. A babakocsit is be lehet ide tolni, s két etetés között a kismama maga választhatja ki az olvasnivalót, vagy videokazettát, amihez kedve van. Közben emberek között van, rámosolygunk, örülünk neki, hiszen idejárt már középiskolás korában is.

Szeretnénk, hogyne szeretnénk a régen vágyott nagyobb könyvtárat, amiért annyit harcoltunk az évek során, de amíg nincs meg, addig egyre kevesebb reménnyel próbáljuk *őrizni, ami van*.

Néhány szép nagy könyvtár, ami megfelel a XX. századi igényeknek, ahova el lehet vinni a külföldi vendéget, és ahol, aki olyan szerencsés, hogy a közelében lakik az magas színvonalon, kulturáltan művelődhet.

Felülről valóban csak ez látszik, és az ellátatlanul maradt területek, ahol semmi sincs, az valóban elmosódott folt, amivel törődni sem érdemes.

S a könyvtárosok? - évekig vállalták a több munkát, az egyre nehezedő körülményeket, mert úgy hitték, akkor nem kell bezárni a kisebb könyvtárakat. Akkor, ha lassabban is, de fejlődhet az ellátás, s legalább azt meg lehet őrizni, ami már megvan. Hiszen egyszer csak végetér az átmenet, megindul a gazdaság fejlődése, jut egy kicsit több a kultúrára is.

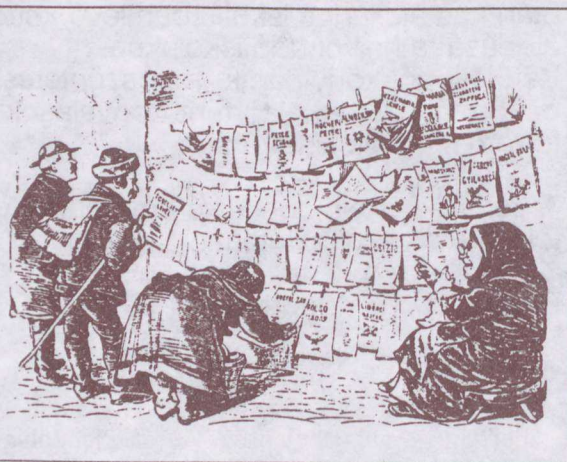
Most riadtan várjuk a következő lépést, hiszen a gazdasági igazgató szerint még 2-3-szorosát is kibírja a hálózat a jelenlegi lépésnek.

Felülről a könyvtáros csak munkaerő, akinek növelni lehet az intenzitását, de akit egy ponton túl meg is kell fizetni, és ha megfizetik, akkor kötelessége azt tenni, ami beleillik a felülről elképzelt tervbe.

Felülről az intézmény fontosabb, mint az ember. Pedig a könyvtár nemcsak alapterület, olvasó, kölcsönzött dokumentum. A könyvtár része a közösségnek, a társadalmi élet sajátos színtere. Aki ezt csak felülről hajlandó nézni, az lehet nagyon jó szakember, mégsem érti a szakma lényegét.

Könyvtárosnak lenni hivatás, kell hozzá ismeret, tudás, de kell hozzá nagyfokú társadalmi érzékenység is. Ott kell lenni az emberek között, leszállni a gépről, gyalogosan járni be a terepet. Az olvasóban látni a szebbre-jobbra vágyó embert, s tudni, hogy néhány száz idős ember mögött családok vannak, s az az unoka, aki olvasni látja a nagymamát, önkéntelenül is modellt kap. S arra a gyerekekre is hat a könyvtár légköre, aki csak játszani szaladt be, vagy kényszerűségből jött a kötelező olvasmányért.

Sokszor halljuk, hogy akinek igazán fontos elmegy messzebbre is. Vagy elmegy vagy nem, mert

Illusztrációink Létay Miklós: *Az utca népe* Pest-Budán című könyvéből valók.

nincs rá ideje, ereje, de rajtunk is múlik, hogy hagyunk-e egyes rétegeket teljesen leszakadni, vagy felkeltvén igényeiket maguk fogják-e rákényszeríteni fenntartóinkat a megfelelő támogatás megadására.

A leépítés olyan, mint a lavina, szinte megállíthatatlan folyamat, ugyanis az igények sorvadásához vezet, ami kiváló hivatkozási alap a támogatások csökkentésére.

Valóban nincs más megoldás, mint ez az öncsonkítás? Avagy elképzelhetetlen, hogy vezetőink egyszer végre a földre irányítják gépüket, és megpróbálják felkutatni a csak közelről észlelhető ösvényeket?

Fodorné Kováts Márta
XV/3

Fodorné Kováts Márta a hálózat egészét érintő, súlyos kérdésekben írta meg egyéni véleményét. A kérdés fontosságára való tekintettel lapunk állásfoglalásra kérte fel a Könyvtárigazgatói Műhelyt, és várja minden érdeklőt, a problémákat higgadtan mérlegelő kolléga hozzászólását.

A szerkesztőség

„MEGKÉRDEZTÜK AZ OLVASÓKAT...

A X. kerületi főkönyvtár az elmúlt évben részt vett abban a kérdőíves felmérésben, amelynek során betekintést kaptunk látogatóinknak, olvasóinknak könyvtárunkról és szolgáltatásainkról kialakult véleményébe. Feladatunkat olyannyira komolyan vettük, hogy a kölcsönzőcsoportból két kollegina - egyik délelőtt, másik délután - csak a könyvtárunkba belépő látogatókkal, ill. kölcsönzőkkel foglalkozott: minden hatódiktól véleményt kért.

A vizsgálat öt napja alatt 2146 látogatóból 33-an töltötték ki a kérdőívet. (14 olvasótól nem kaptuk vissza.) A 333 válaszoló közül 23-an (7%) nem beiratkozott tagjai könyvtárunknak, mégis rendszeresen járnak hozzánk napilapokat, folyóiratokat olvasni. A válaszadók legtöbbször középiskolás volt (75), őket a fizikai munkakörben dolgozók követték (68). Milyen gyakran jönnek könyvtárunkba? A legtöbben, 83-an, azt válaszolták, hogy havonta, ill. havonta többször (78-an) és hetente többször (73-an).

A kérdezettek nagy része, (211 fő) csak kölcsönözni akar, míg 48-an csak helyben olvasni, a többiek mindkettőt. Ugyancsak sok olvasónk (190-en a mintából) - nemcsak saját magának kölcsönöz, hanem családtagjainak, szomszédainak is.

Elgondolkodtató számunkra, hogy a megkérdezettek csak 28,8%-a kér gyakrabban segítséget a könyvtárostól, míg a többiek ritkán (58,5%) ill. egyáltalán nem (8,4%). Erre a jelzésre mindenképpen fel kell figyelniünk, és arra kell törekedniünk, hogy mindig megszólíthatóak legyünk.

Széles skálát mutat a könyvtárunkkal szembeni elégedettség ill. elégedetlenség. A két ellenpólus nem zárja ki egymást, mert amit az egyik olvasónk jónak talál, az a másikinál mint hiányosság, hiba szerepelt. Milyen kifogásokat, bírálatokat írtak le a megkérdezettek?

- A ruhatár kötelező használata (miért kell a táskákat is leadni?)

- új szakkönyvek, egyáltalán az új könyvek kevés száma,

- nyitvatartás - jó lenne, ha szerdán is nyitva lenne a könyvtár és vasárnap is lenne kölcsönzés, (heti 49 óra a nyitvatartási időnk)

- kicsi a folyóirat választék (kb. 360 féle folyóiratunk van)

- drága a fénymásolás, stb...

És mi az amit többen jónak találtak?

- A könyvtár tágassága, szeparáltsága,

- könyvek nagy választéka, elhelyezése,

- folyóiratok és napilapok sokszínűsége,

- a nyitvatartási idő nagysága,

- a könyvtárosok kedvessége, segítőkészsége, stb...

Végül néhány önkényesen kiválasztott vélemény könyvtárunkról, könyvtárosainkról:

- „Emberi méretei vannak a központi könyvtárakkal, és az aprócska helyiekkel szemben.”

- „Általában megtalálom, amit keresek, bár ezt nem tartom nagy érdemnek, hiszen ez a könyvtár feladata.”

- „A realitásokat figyelembe véve (anyagiak) gazdag a választék, két órát kivéve (16-18-ig) csendes, nyugodt, kulturált hely. A könyvtárosok emberi viselkedése példásan korrekt, meg-megcsillanó szakértelmük megnyugtató.”

Az előbb felsoroltak csak kiragadott példák voltak, de jól érzékeltetik könyvtárlátogatóink sokoldalú véleményeit, kritikáit.

Nekünk könyvtárosoknak szükségünk van ezekre a visszajelzésekre, hogy napi munkánkban minél inkább eleget tudjunk tenni a velünk szemben támasztott elvárásoknak, igényeknek.

Kiss Erika
X. ker.

„CSAK A PATIKÁBAN MEG A KÖNYVTÁRBAN

KEDVESEK HOZZÁM”

Gondolatok egy felmérésről

Megkértek rá, írjak róla. Ha hiszed, ha nem - örültem neki. A felmérést végigcsináltam, és nagyon élveztem. Hogy miről van szó? A Barczy Zsuzsi-féle felmérésről.

Az első nap annyira rózsaszínű volt az egész, hogy azt gondoltam, az egész egy dícséret-halmaz alakul. Hiszen, mit tehet szegény olvasó, ha kap tőlem egy kérdőívet, és nekem kell hogy visszaadja, benne leírva a könyvtár szolgáltatásairól alkotott véleményét. Nem tehet mást, mint dícsér. Bizony, jó volt olvasni a dícséreteket, de közben arra gondoltam, mi lett volna akkor, ha egy ismeretlen személy adta volna nekik a felmérőlapot. Aztán jöttek a bírálatok, sajnos jogosan, de mégis örültem, hogy legalább van bátorságuk leírni ezeket is.

Borzasztóan hálás vagyok, hogy itt és most a felmérés kapcsán derülnek ki bizonyos tájékoztatásbeli fogyatékoságok, örülök annak, hogy legalább végre kiderülnek. Most tudtam meg többek között: sokan nem is hallottak róla még, hogy van egy olvasótermünk, ahol a legújabb kézikönyvek mellett sokféle folyóirathoz is hozzájuthatnak.

Többszörös sikert jelentett számomra, hogy a megkérdezettek nem utasították vissza a kérdőív kitöltését, és nemcsak hogy segítőkészek voltak, de a felmérés kapcsán alkalom nyílt arra is, hogy elbeszéljessünk a könyvtárról. Kíváncsian vártam

a családi könyvtárosok találkozásán Barczy Zsuzsi beszámolóját a felmérés eredményeiről. Nem csalódtam, Zsuzsi szakszerű és érdekes előadást tartott.

Amióta az eszemet tudom, azt hajtogatják a könyvtárosok, hogy a könyvtárban az olvasó érdekeinek kell érvényesülnie. Ez a felmérés azt mutatja, hogy az olvasók látják ezt a törekvésünket. Megható, ahogy kivétel nélkül érzik, és kifejezésre is juttatják, hogy az anyagiak szűkösségéből fakadó hiányokért nem a könyvtárosokat tartják „bűnös”-nek. Ebben a zaklatott világban, amelyben élünk, a korszerű szolgáltatások mellett ugyanúgy szükség van a jó szóra, a mosolyra. Ahogy egyik idős nyugdíjas olvasóm mondta: „Már úgyis csak a patikában meg a könyvtárban kedvesek hozzám”. Számomra, a szakmai nyencségekén kívül, a felmérés lényege, ha tetszik, üzenete az, hogy szükség van ránk, a könyvtárra (kicsire és nagyra egyaránt) és persze a könyvtárosokra is. A mosolyom pedig nem kerül pénzbe... Erre gondolok, amikor már igazi erőfeszítés, hogy ne vicsorogjak. Az olvasónak bizony - legyen az akármilyen kicsi és kevésbé ellátott könyvtár is - jóval több a semminél.

A teljes felmérés eredményeit őszinte kíváncsisággal várom!

Kövesd Péterné

„EREDETI HELYSZÍN”?

A Központi Könyvtár reprezentatív, különös hangulatot árasztó olvasótermeit - az egykori palota különböző rendeltetésű szalonjait - az elmúlt években is szívesen választották a filmesek, tévések felvételeik helyszínéül. Ebben az évben, az eddig eltelt néhány hónapban azonban a forgatások gyakoribbá váltak. Ez egyrészt bevételt jelent - ha szerényet is - a könyvtárak, másrészt viszont az igénybe vett termekben akadályozza a szakmai munkát. Jóllehet, az olvasók érdekeinek maximális figyelembevételé miatt ilyen események csak szerdánként, vagy egyéb napokon a nyitást megelőző órákban, illetve hétvégeken, zárás után történhetnek.

E dilemma feloldásáról, a filmforgatásokkal együtt járó problémákról beszélgettünk *Olasz Mihályné* gazdasági igazgatóhelyettesével.

Karner Katalin: Az előző évhez viszonyítva 1994-ben mennyivel emelkedett a forgatások száma és az ebből származó „jövedelem”? Tekintható-e egy trendnek?

Olasz Mihályné: 1993-ban összesen 7 alkalommal adtuk bérbe helyiségeink valamelyikét - többnyire a Budapest Gyűjtemény és a Szociológiai Dokumentációs Osztály közös olvasótermét -, amely 288 000 Ft bevételt jelentett. Idén, az év első négy-hónapjában 10 - főleg televíziós - produkció jeleneteit vették fel nálunk, s ez a „profilidegen” szolgáltatásunk eddig 355 000 Ft-tal gyarapította gazdálkodási keretünket. Tapasztalataink szerint teljesen kiszámíthatatlanul érkeznek a kérések, ezért úgy gondolom, hogy nincs szó trendről, egyszerűen ez most így alakult.

K.K.: Meghatározott, állandó bérleti díjaink vannak, vagy alkalmanként, különböző szempontokat figyelembe véve alakítjuk az árakat?

O.M.: Az említettek kombinációját alkalmazzuk. Egész napra 70 000-100 000 Ft, fél napra 30 000-50 000 Ft közötti összeget kérünk attól függően, hogy milyen jellegű, a könyvtár rendjét mennyiben zavaró forgatásról van szó, - míg egy rövid időtartamú riport felvételéért, amely általában csak a

meglévő stílusbeli adottságainkat igényli, 15 000 Ft-ot számlázunk.

K.K.: Könyvtári tevékenységünk mely területén hasznosul az e forrásból eredő bevétel?

O.M.: Művelődési költségeink nagyságrendjéhez képest ez igen kis összeget jelent, ezért felhasználásának nincs konkrét módja, - csupán egy csekély hozzájárulás létezésünkhöz.

K.K.: Egy-egy forgatás néha a termék felforgatásával is együtt jár, így okkal feltételezhető, hogy ezt a berendezés is megszenvedí. Az esetlegesen okozott kár megtérítése kit terhel?

O.M.: Az eddigiek alapján nem jellemző az ilyen helyzet, de ha mégis előfordul, a bérbefevő cégre hárul a helyreállítás költsége. Ez megállapodásunk részét képezi.

K.K.: A szakmai munkát is érintő probléma a termék felügyelete. Régebben, a forgatások után a „gyártás” képviselője a helyszínen kifizette az ezért járó illetményt a munkát szabad idejében vállaló könyvtárosnak. Mostanában munkaidőben, általában egymást váltva ügyelünk. Miért változott meg a korábbi gyakorlat?

O.M.: E sajátos szolgáltatás teljessége érdekében a részletek házon belüli összehangolására törekszünk. Számunkra az a célszerű, ha a megrendelő egy összegben, közvetlenül a könyvtárnak utalja a pénzt. A szakmai munka szempontjából optimális megoldás mindenkor az érintett osztályok vezetőinek hatáskörébe tartozik. Ők dönthetik el, hogy a munkaidőben történő, esetleg megosztott ügyelet, vagy az azon kívüli időre szóló megbízás hasznosabb-e. Az utóbbi esetben azonban csak a pénz beérkezése után tudunk fizetni.

Nos, hogy érdemes-e, megéri-e a forgatócsoportokat beengedni a könyvtárba? A kérdés így fel sem tehető. Talán két okból: mert gazdasági helyzetünk nem engedi meg, hogy bármilyen kis bevételről lemondjunk, és mert olykor - feledve a nehézségeket - még örömet is jelent felismerni az épület szépségeit a képernyőn.

Karner Katalin

KOSSUTH ÉS BUDAPEST

Kiállítás a Központi Könyvtárban

A történészek között vannak, akik a felelőtlen politikust látják Kossuthban, aki meggondolatlanul vitte az országot egy eleve reménytelen vállalkozásba. Mások úgy értelmezik a kossuthi politikát, mint egy demokratikus elvekre épülő állam megmentésének lehetőségét, Kossuth maga, már az emigrációban, igen pesszimistán értékelte saját működését. Úgy érezte, eszméiből - a jobbágyság felszabadításán kívül - semmi nem valósult meg a gyakorlatban.

Aztán persze vagyunk mi, a nem történészek, a nem Kossuth Lajosok, akik lehetünk közömbösek a politikus iránt, mégis örökösen találkozunk kell az alakjával. Komolyan néz ránk a száz forintosról naponta a közértben, az iskolában kalandos történeteket kellett olvasnunk róla, kora tavasszal tele van a város a képével. Végig kell caplassunk a róla elnevezett utcákon, még a rádió szünetjeléről is Kossuth Lajos jut eszünkbe. Olyan sok helyen ott van, hogy már szinte észre sem vesszük. Most azonban temetésének századik évfordulóján talán érdemes kicsit jobban odafigyelni rá. Ezen eszme jegyében a Szabó Ervin téren is láthatunk egy emlékkiállítást Kossuth Lajosról, és mivel elsősorban budapestiek vagyunk, egészséges lokálpatriótizmussal a kiállítás nem csak róla, hanem Budapestről is szól. Láthatjuk a pesti ház fotóját, ahol Kossuth élt, beleolvastathatunk az általa szerkesztett Pesti Hírlap cikkeibe. Külön tárlók foglalkoznak Buda és Pest 1849-es meg nem valósult

egyesítésével. Kossuth Pesttel kapcsolatos tervei-vel.

Lehet, a tárlókban és a falakon összegyűjtött anyag kicsit talán zsúfolt, nehezen áttekinthető, de mindenképpen erénye a kiállításnak, hogy a képek nem a „zseniális népezérről” vagy a „felelőtlen hőzöngőről” szólnak, hanem egy politikusról, akinek köze volt ahhoz a városhoz, amelyik a díszpolgárává választotta, és ahol később eltemették.

Kohut Péter
XIII. ker.

Könyvek számárháton

PINTÉR ANDREA

Az Új Testamentum szerint Jézus számárháton vonult be Jeruzsálembe, hogy ott terjessze az ígét. A kultúra prófétáinak is sokszor csak nagyon szerény lehetőségei voltak. Szabó Ervin 1904-től 1918-ig állott a fővárosi könyvtár élén, mára pedig már az ő nevével fémjelzett bibliotéka arculatának kialakításában mindenütt kimutatható a keze nyoma. Könyvtárpolitikusként és alapítóként is eltörölhetetlenül beírta nevét a magyar kultúrhistoriába. Mindezen törekvése egy tőről fakadt: forradalmi humanizmusából. S talán ezen emberközpontúsággal él beszélgetőpartnerem, dr. Bagdi Marianne is, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár PR-menedzsere, aki idestova két éve virágoztatja a gyermekek s felnőttek számára egyaránt fontos és igényelt „tudományos fellegvárat”, a könyvtárat.

Pesti Hírlap

— Nagyszerű programmal állt elő a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a múlt hét végén. „Állatkerti zenés könyvtárgála” címmel — Gyurkó János környezetvédelmi miniszter és Tarján Lászlóné politikai államtitkár fővédnökségével — egész délutánt betöltő műsorral szórakoztatta az Állatkert közönségét. Miért szervezték meg ezt a remek eseményt?

— Idén ünnepeljük, hogy pontosan nyolcvan évvel ezelőtt nyílt meg az Állatkert olvasni is vágyó közönsége előtt a kapu, s ez a könyvtár lett hazánk első nyilvános parkkönyvtára, amely a szabad ég alatt működött.

ÁLLATI DOLGOK AZ ÁLLATKERTBEN

Pénteken késő délután értesültem az 5. számú állatkerti könyvtár (pontosabban mozgókönyvtár!) -ről szóló megemlékezésről. Nagyon megörültem neki. Bár bizonytalan volt a kezdési időpont, de ez nem okozhatott gondot. Szombat reggel a rádióban meghallottam a pontos kezdés idejét, és jóval előtte már a helyszínen voltunk a barátommal.

A barlangmozi előtt már felállították a mikrofonokat, a Bakos Marcipán (a legfőbb szponzor) kitette finom csemegéit (ettünk belőle) és marcipánfiguráit (egy macskával tértünk haza - jól megférnek az igazival). A program plakátja a színpad hátsó részén volt kifüggesztve. Nem törődve a technikusokkal elolvastam a résztvevők névsorát: Bojtorján együttes, Karda Beáta, Kováts Kriszta, Zalatnay Sarolta, Ungár Anikó, Benkő László. A művészek ingyen vállalták a fellépést, természetesen köszönet érte. A könyvtár asztalánál (felirat nem jelölte) a Blikk, a Macskaszem egy-egy példányához ingyen lehetett hozzájutni, illetve 100,-Ft ellenében a tombolajegyekhez. Az egyik oldalsó uton állt a szamaras kocsi üresen.

Kis késéssel elkezdődött a műsor. Kb. 80-100 fő gyűlt össze szép lassan (s miként lenni szokott, közben jöttek-mentek az emberek) és hallhatták Kováts Kriszta dalait, főleg az ismert musical, rock-opera részleteket. Kérdéseire válaszolva műsoros kazettáját nyerhették meg. Utána Karda Beáta következett twist, rock and roll, házibuliba való zenei csokrával, játékos kérdéseire adott jó válaszokért műsoros kazettáját adta át. Ezután a Mariann által felolvasott állatos kérdések következtek (kazetta nyereménnyel). Ezután az emberek szétszéledtek, mert nem lehetett pontosan tudni, mikor

ra is jönnek meg a következő művészek. Végül fél három helyett negyed négykor Cini három dalát hallhattuk és megnézhattuk három gyönyörű szép kutyáját. Utána Ungár Anikó mutatott be bűvészközpontot. Közben elkezdődött a tombolasorsolás is. A számok húzása előtt tudtuk meg, kik is ajánlották fel a nyereményeket és mik is azok. A támogatók felsorolásából kimaradt a legfőbb neve, ezt csak egy fülbesúgás után hallhattuk.

A tombola szabályait megszegve zajlott a húzás első része (egyes ajándékok félretevődtek, mások kazettával vagy könyvvel kiegészültek), így üröm vegyült egyes nyertesek örömeibe. Teljes joggal.

A barátom és én négy órakor hazaindultunk, még zajlott Ungár Anikó bűvészbemutatója. Hogy ki nyerte meg a félre tett nyereményeket, jött-e a Bojtorján együttes és Benkő László, elindult-e a szamaras kocsi a könyvekkel, ezt már nem tudom, mi belefáradtunk. Barátom kérdéseivel bombázott haza felé menet, ezekből idézek:

- Ki vett részt a szervezésben a Mariannon kívül?
- Miért nem kerültek fel a könyvek a kocsira?
- Miért nem volt szórólap?
- Miért nem gyerekeknek szóló előadók voltak pl. Kaláka?
- Miért nem több korosztályhoz szóltak a kérdések?
- Miért nem lehetett látni a tombola nyereményeit?
- Miért volt rossz a hangosítás?
- Miért nem volt több szó a könyvtárról?... és még folytathatnám, de amikor leszálltunk a HÉV-ről, megkértem, beszéljünk valami másról, például macskánkról Réziről.

Bencsikné Kucska Zsuzsa

RECENZÍÓ A „KOLLEGIALITÁSRÓL”

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 1994. május 7-én annak jegyében szervezett „Állatkerti zenés könyvtárgálát”, hogy megemlékezzen arról a 80 éves jubileumról, hogy Szabó Ervin hosszas munkával elérte az 5. fiókkönyvtár - az Állatkerti Mozgókönyvtár megnyitását.

Nagy öröm volt számomra, hogy rövid idő alatt ismét sikerült neves művészeket, szponzorokat összefogni, rádiót-TV-t, sajtót mozgósítani, hogy előzetesen tudósítsanak, közvetítsenek az eseményről, melyhez ismételten megszereztük a környezetvédelmi miniszter, az Állatkert főigazgatója támogatását- csak sajnos a hivatalos „tudósító”, Bencsikné Kucska Zsuzsa kollegialitását-odafigyelését-objektivitását nem...

Bár a hálózati szakreferens révén is próbáltam „közhírré” tenni a műsoros megemlékezést, ha ez nem jött össze, akkor bocsánat, de jómagam is körbehívtam azt az 5-6 fontosabb könyvtárat, melyek gyermekkönyvtárosaival bensőségebb nexus van, ezúton is szeretném megköszönni Friedrich Enikőnek az állatokhoz kapcsolódó **irodalmi kérdéscsokrot**.

Azon az ominózus szombaton nagyon sajnálatos, hogy a „barátjával” kiérkező „tudósító” nemcsak hozzám, a műsor vezetőjéhez nem jött oda, még egy röpke köszönés erejéig sem, nemhogy tájékoztatni hivatalos személyi küldetéséről, ill. uram bocsá' segítségét felajánlandó, de ugyanígy nem lépett oda a könyvtár pultjához, Vass Évához, akinél a könyvtár ide kapcsolódó archív állatvédelmi kisnyomtatványát (Budapest Gyűjtemény anyaga) és a tombolaszelvényt lehetett kapni. Így Bencsikné Kucska Zsuzsa „fülbesúgásos” alapon szerzett információkat.

Az általa papírra vetett sorok nyomán egyrészt jogászként kérem ki magamnak becsületsértő gyanúsítgatásait a **tombolasorsolás szabálytalanságait illetően**, hiszen ha tényleg jelen lett volna, akkor érzékelnie kellett volna, hogy a jelenlevők többszöri kifejezett kérésére történt az időszakos szelvényhúzás, a tombolaárusításnál Vass Éva **mindenkinek elmondta**, hogy mely cégek - mely ajándékait lehet megnyerni, az pediglen a szponzori támogatás egyik alapszabálya, ha a támogató jelen van a rendezvényen és akarja - akkor önmaga adja át az ajándékát; újságíróként pedig azt a sententiát húzom alá: „suszter, maradj a kaptafánál”.

Jó lett volna ha a „tudósító” ismeri az újságíró etika szabályait:

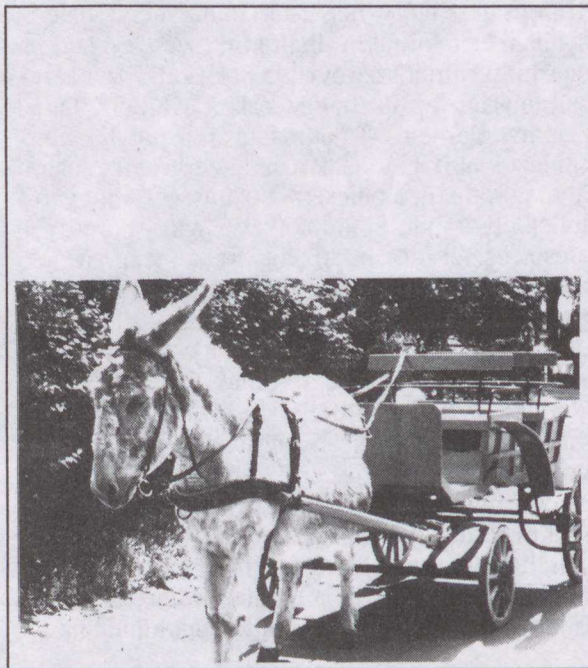
1. nem a szervezésben közreműködők magánbeszélgetését hallgatjuk ki, hanem **megkérdézzük az illetékeseket** - fly módon kiderült volna, hogy nem a Bakos Marcipán-cég a főszponzor most, hanem az Ungár Anikó bűvész nagyszony vezette Phaedra butik (ez az információ egyébként mikrofonban is többször elhangzott),

2. **hiteles tájékoztatásra törekszünk** - így a technikusok „inzultálása” nélkül észre vesszük a bejáratnál elhelyezett 4 db 70x100 cm-es Fővárosi Szabó Ervin Könyvtári tájékoztató táblát, meghalljuk (főleg ha korábban is érkezünk) Vass Éva csendő hangját, amely az Állatkert területén lévő több hangosbemondóban ismételteti negyedóránként az Állatkerti Mozgókönyvtár történetét, ill. magát a műsort, valósan számolja össze az érdeklődőket, akik között - fájdalom - nem tudtam felfedezni a tudósító alakját, ha hangosítási problémái voltak, jó hogy sem a neves művészeknek, sem a többször protestáló Gundel Étterem főnökének nem ez tűnt fel, észre vesszük, hogy a múltat idéző indiai törpe számár mögé nem tudták az akkori könyvszállító kordét kikötni, mert az megsemmisült, így a „homokfutóra” úgy kerülhetett volna könyv, ha a tudósító maga ül fel - **könyvvel a kezében**.

A fellépő művészek direkt irodalmi zenés műsorral jöttek (Kováts Kriszta), amint többször bemondtam, a könyvtár által ajándékozott saját kazettájukat adták át Ők maguk.

Búcsúzól a kollegialitásáról: Bencsikné már többször felvetette a Kaláka-együttes kérdését, tájékoztattam, hogy cc. 30 000 Ft-ért jönnének el, a többi neves művész, akik az újságírók-fotósok-videósok szeme láttára szórakoztattak el minden korosztályt, **grátisz léptek fel** - így egy kis késés belefért... Egyébként a jövőben szívesen veszem, ha Bencsikné Kucska Zsuzsa „szállítja” a Kalákát, ill. legalább odaköszön...

Dr. Bagdi Marianna
Pr-szakreferens

VÁZSONYI VILMOS

Na tessék! Már megint egy név, amit ismerni kellene. Ki lehet ő? Művész? Publicista? Sportoló? Vagy? ...Csak nem ...? De igen: politikus, demokrata (nem magyar, nem szabad, nem nemzeti, nem fiatal, nem keresztény), „csak” jelző nélküli demokrata.

A lexikonból megismerhetjük élete tényszerű adatait, Vázsonyit, a politikust.

De ki van e mögött?

Egy embiciózus fiatalember, aki 26 évesen lett városatyja, 33 évesen nemzetgyűlési képviselő. Egy népszerű politikus, aki információit, hívet az utcán, a kávéházakban, a boltokban és ügyvédi irodájában szerezte. Egy következetes demokrata, aki az angol radikálisokat - Gladstone-t és Lloyd George-ot - tekintette politikai példaképének; akinek furcsa nevű pártját kezdetben megmosolyogták; aki először került be liberális jellegű demokrata programmal a magyar parlamentbe, aki keresztül vitte az általános, egyenlő és titkos választójog kormányprogrammá emelését. Egy sikeres ügyvéd, aki elérte,

hogy a vasutas sztrájk és a Décsy-Lukács-per vádlottait felmentsék. Egy éles szemű megfigyelő, aki időben figyelmeztet a bolsevizmus közelgő veszélyére, és keményen - sokszor szellemesen - bírálta az uram-bátyám rendszer visszasságait.

Népszerűségére jellemző, hogy már 1927-ben megjelentek összegyűjtött írásai és beszédei.

...Azután („hála” a jól működő hatalmi szervezetnek) kívül rekedt a magyar politikai gondolkodás sáncain. Így volt egészen 1992-ig, amikor a Terézvárosban megalakult a Vázsonyi-kör, amely könyvtárunkban tartotta néhány összejövetelét. Alighanem ezért esett ránk Dr. Szeiler Tibor polgármester választása, amikor a Fővárosi Demokratikus Párt megalakulásának századik évfordulójára készülő Vázsonyi breviárium elkészítésében kérésre munkatársakat. Kolégáimmal - Farkas László-néval és Póbori Ágnessel - állítottuk össze ezt a gyűjteményt és bibliográfiát, ami a Vázsonyi Vilmos Emlékbizottság alakuló ülésére jelent meg. A tudományos konferencián Dr. Demszky Gábor főpolgármester védnökségével és Dr. Szeiler Tibor elnökletével megalakult az Emlékbizottság. Az előadásokat - többek között - L. Nagy Zsuzsa, Sipos András, Bródy Miklós, Hanák Péter tartották, az utánuk következő kerekasztal beszélgetésen részt vett még Kende Péter, Heiszler Vilmos és ifj. Vázsonyi Vilmos. Másnap (márc. 26.) az Emlékbizottság - Szabad György részvételével - Vázsonyi Emléktáblát avatott.

Jó kezekbe került Vázsonyi Vilmos szellei öröksége. Az Emlékbizottságra vár a feladat, hogy ezt az örökséget megőrizze és politikai gondolkodásunk részévé tegye.

Novák Péter

SAKSZERVEZET

ÚJ TÍPUSÚ BALESETBIZTOSÍTÁS KKDSZ TAGOKNAK...

Újdonsága, hogy nemcsak munkahelyi baleset esetén, hanem minden alkalomra érvényes. Újdonsága, hogy mindössze évi 295 Ft-ot kell fizetni érte. S újdonsága az is, hogy csak a KKDSZ tagjai számára elérhető. Tájékoztatásul írjuk le, hogy mindazok akik belépnek a szakszervezetbe, azonnal megkötik a balesetbiztosítást is. Ahogyan a mellékletből kiderül munkahelyi, vagy bármilyen baleset esetén alkalmanként 5000 Ft jár. Már 5 napos kórházi ápolás esetén is napi 500 Ft kiegészítés,

munkahelyi baleseti halál esetén a család 100 000 Ft-ot kap. Kérünk minden érdeklődőt, hogy a bizalmiaktól, illetve bármelyik SZB tagtól kérjenek nyilatkozatot. Jelentkezés június 13-ig. (Későbbiekben folyamatos.)

Adminisztrációját a szakszervezet intézi - így a munkavállalónak csak egy nyilatkozatot kell kitöltenie, hogy a 295 Ft levonását tudomásul veszi. Ez után mindenki megkapja a baleseti kártyáját. Felhívjuk a szakszervezeten kívüliek figyelmét, hogy-

ha biztosítást akarnak kötni, akkor lépjenek be a szakszervezetünkbe.

Tanulmányozzák figyelmesen a Glória biztosító tájékoztatóját.

Maruszki József
KKDSZ SZB

A Szociális Bizottság tagjai kérik a kollégákat, hogy június 10.-éig adják le a nagycsaládosok és a gyermeküket egyedül nevelők névsorát.

ZORKÓCZY ANTÓNIÁT,

hogyan az 55. életévüket betöltött nők illetve a 60. évüket betöltött férfiak mikor mehetnek ténylegesen nyugdíjba?

ZA: Az intézmény csak az 55., ill. 60. évüket betöltött dolgozóknak mondhat fel nyugdíjazás címen, akkor állapítja meg a törvénynek megfelelően a felmondási időt és a felmentést.

KH. Akkor ez úgy néz ki, hogy valójában pl. egy kolleganő csak 55 éves és 8 hónapos korában mehet nyugdíjba.

ZA: Igen, de a dolgozó, - amennyiben már 55. ill. 60.- születésnapja utáni napon nyugdíjas akar lenni - kezdeményezheti munkaviszonya megszüntetését, ebben az esetben neki kell hónapokkal előbb felmondania. Ekkor közös megegyezéssel szünte-

tik meg a munkaviszonyt. Így azonban alku kérdése a felmentési idő.

A másik kérdésünk ugyancsak Zorkóczy Antóniához az volt, hogy a szabadság idejére mit jelent az átlagbér fizetése, jó az a dolgozóknak vagy nem?

ZA: Jó a dolgozóknak, miután az alapilletményt megkapják, ezen felül az utolsó 4 naptári negyedben kifizetett illetmény, illetménypótlék, illetménykiegészítés és jutalom összegét veszik figyelembe és az átlagkülönbséget növeli a szabadságra kifizetett összeget.

Gujgiczler Imréné

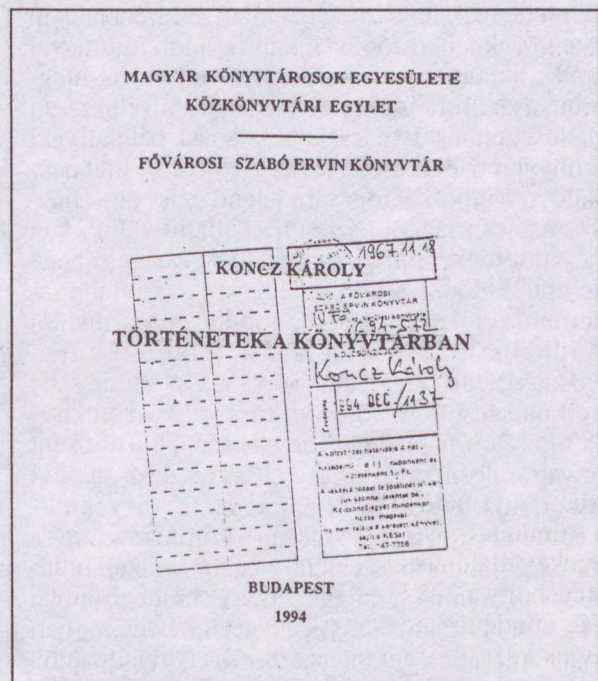
MEGJELENT

KONCZ KÁROLY: TÖRTÉNETEK A KÖNYVTÁRBAN

Koncz Károly szerény terjedelmű kötete a könyvtáros és nem könyvtáros olvasóknak egyaránt meglepetést tartogat; az előbbieket számára valószínűleg elsősorban azt, hogy intézményük mindennapjairól nemcsak a szociológia egyik kedvelt műfaja, a helyzetek-magatartások tipizálására törekvő esettanulmány segítségével rajzolható hiteles kép, hanem a szépirodaloméhoz közelebbi eszközökkel is, az utóbbiak pedig rácsodálkozhatnak arra, milyen gazdag és sokszálú szövevény egy könyvtár élete, s ugyanakkor mennyire ismeretlen terep - mondjuk - egy iskola vagy egy kórház belvilágához képest. Bár az okok fölötti töprengés nem fér bele ugyan e rövid recenzióba, de annyit azért meg kell említeni (hiszen a meglepetés közös forrása itt található), hogy mind a művészi igényű, mind a bellelrisztikus szépirodalomból feltűnően hiányzik a könyvtár ábrázolása, s nem találkozni vele a mozivászon vagy a televízió képernyőjén sem. A cselekmény egy-egy epizódjának színhelyeként persze gyakran előfordul, ám többnyire sztereotípiákat ismétlőn, konvencionális képzeleteket keltőn; magasztos, már-már templomi csendben a papírlapok halk zizegése, óvatos puha léptek, a suttogásig lefajtott beszédhang; röviden - „üvegbúra-hangulat”. Ez a stilizálás akár az „országok rongya”, akár a „tudás szentélye” metafora jegyében történik, különös módon éppen a valóságot fedi el, azt a tényt, hogy a könyvtár az emberi kapcsolatoknak

ugyanolyan természetes kerete, mint az orvosi rendelő, a közhivatal, a bankfiók, a bolt vagy a közlekedés.

A Történetek a könyvtárban írásai viszont pontosan erről a társadalmi beágyazódottságról adnak hírt, arról a határvidékről, ahol az intézmény öntörvényű világa a hétköznapokéval érintkezik. Szer-

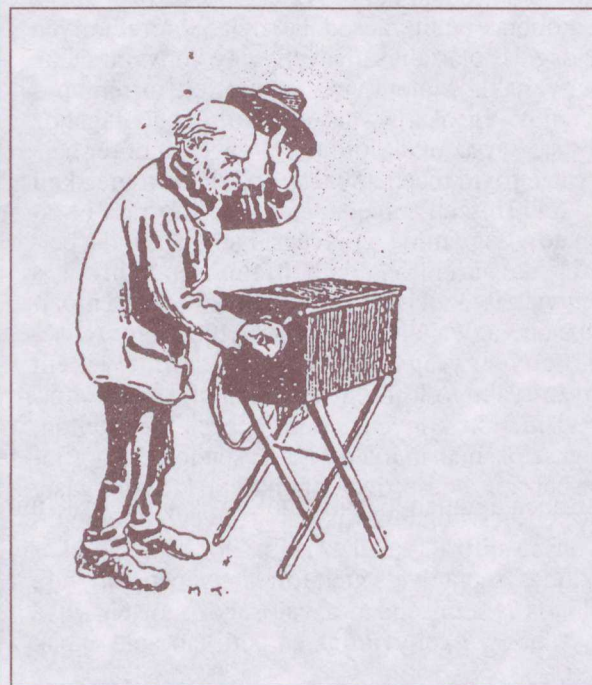

zójuk legfőbb erénye, hogy nemcsak a könyvtárban otthonos, hanem nyitott szemmel jár az élet más színterein is; nem arra figyel, hogyan viselkednek az emberek az olvasó vagy a könyvtáros szerepeiben, sokkal inkább arra, milyenek teljes valójukban. Ez a tulajdonsága óvja meg attól a veszélytől, hogy kötete kuriózumokat elősoroló adomák gyűjteménye legyen; hiszen a könyvtárosok és könyvtárlátogatók egyaránt szép számmal akadnak különcök, könnyű és hálás dolog őket megörökíteni, de talán akkor éppen vállalkozásának lényege sikkadt volna el, s a történetek fűzére nem sokban különbözne a minden könyvtári munkahelyen föllelhető szóbeli legendáriumok egyszerű lejegyzésétől. Koncz Károly azonban a kuriózumok helyett olyan élethelyzetek krónikásként szegődött, amelyekben egyértelműen nyilvánul meg a bennük szereplők jelleme, egymás közötti kapcsolata. Mondhatni, a novellaformálás klasszikus eljárás módja ez, s való igaz, hogy a kötet nem egy írása közelít is ehhez a műfajhoz; az idős házaspár rajza például eleinte afféle könnyed, a szeretetet iróniával vegyítő variáció könyvtári környezetben a Philemon és Baucis-témára, ám a vége felé az a kép, ahogy a mindenért zsörtölődő, a férjét is örökösen egrecírozó Berta néni már egy órája várja vissza a gyógyszerésztárba szalajtott urát, s lényét egyre jobban átjárja az ijedelem, majd a rettegés, olyan emlékezetes, erős atmoszférájú jelenet, amelyet csak a művészet képes elkeríteni az időfolyamból, de ugyanígy említhető ama abszurdoid „incidens” is, amikor valaki a délutáni könyvtári csúcsforgalom kellős közepén váratlanul csak azért jelenik meg az ajtóban, hogy ismeretlenül is mindenkivel tudassa a „jó hírt”: fia született, hiszen ebben is több fejlődik ki, mint a friss apaság túlcserélődő öröme - egy ember viszonya tükröződik benne a világhoz. Igen jellemző, hogy még azokban a történetekben is, amelyekben a krónika inkább a riport műfajával érintkezik, a szerző az elbeszélés módjával-megformálásával az asszociációk tágasabb körére ad lehetőséget: a solymász felbukkanása például, aki a könyvtár padlásterébe tévedt, s onnan kiutat nem találó galambok befogására jelentkezik, mert hús-évs, nemes madarait szeretné táplálni velük, van annyira érdekes, mint a napilapok „színeseiben” szereplő különös esetek (mellesleg: egyúttal életszerűen érzékelteti azt is, miféle elintéznivalói adódhatnak az üzemelésért felelős könyvtárosnak!), de az ajánlat sorsának elmesélésébe ékelt passzusok - a könyvkultúra visszazorulásáról, a kikölcsönzött videofilmeik késedelmi díjaként hanyag eleganciával odavetett ezrekről, az évi tagsági díjat is keservesen előteremtő öregekről - az eredeti históriát fokozatosan a kortűnet szintjére emelik. A montírozás néha nem a legszerencsésebb, s nem mindig meggyőző, a szándék azonban akkor is kiviláglik: a Történetek a könyvtárban írója magasabbra tekint a „könyvtári brigádnapló”

vezetésének bármily jópofa, de mégis csak belterjes feladatánál. Leginkább kezére álló forma a portrévázlat és a zsáner, ilyenkor nem egyetlen pillanattól, hanem valamilyen szituációnak, illetve szituációk sorának finom megelevenítéséből bomlik ki egy-egy figura vagy kapcsolat rajza; a Kisrab alakjái például az „önkéntes segítők” közül; a méltósága morzsáit őrző kéregető; az áldott rossz, de türelemmel, jó szóval azért megszelídíthető „komis kölyök” és még bőségesen lehetne sorolni más emlékezetes karaktereket is.

Az epizódokban természetesen többnyire jelen van maga a szerző is - hol résztvevőként, hol szemtanúként -, ám az ő portréja korántsem ezekből a felvillanásokból, sokkal inkább a kötet egészéből áll össze. Olyasvalaki vetette papírra ezeket a történeteket, akinek igazi írói tehetséget ígérő szeme van: észreveszi az apró részletek jelentését, a gesztusok-hangsúlyok metakommunikatív üzenetét, s van judíciuma ahhoz is, hogy eldöntse, mi érdemes a megörökítésre, és mi hagyható nyugodtan el. Eszközei természetesen még nem teljesen csiszolódtak ki, olykor több bölcselkedést, nyelvjátékot kever a krónikába a kelletténél, de mindez a „hangpróbák” szinte szükségszerű velejárója. Kötete e mutálásokkal együtt is - úgy tetszik - egy műfaj feltámadását jelzi: a „könyvtári életképek” ama sorozatának folytatását, amellyel az olvasás-szociológiába új szemléletet hozó fiatal Kamarás István örvendeztette meg hajdanán a szakmát és a szakmán kívülieket.

Lakatos András
irodalomkritikus
Új Könyvek

MI ÚJSÁG VAN ÚJPESTEN ?

A TÁRGY FÖLVEZETÉSE

avagy

Bevezető

Újpest a főváros egyik legnagyobb és még mindig nagy ütemben fejlődő kerülete, szinte külön város, aminek könyvtári ellátása egyrészt komoly munka, másrészt szakmailag nagy lehetőség és felelősség. E város, majd városrész kezdettől fogva mint ipari település szerepelt a köztudatban, már a múlt században elindult gyárnegyedévé válása. Ez a tény alapozza meg sajátos arculatát és e környezettel összefüggően a könyvtárakét is.

A század elején írta egy cikkében a Városok Lapja a következőket: „Újpest város nem dicsekedhetik régi történelmi múlttal, s nem azon városaink sorába tartozik, amelyeket a múltban élvezett számtalan kiváltságaik tettek a gazdasági és kulturális élet gócpontjává... Újpesten nem gyönyörködhetünk évszázadokról mesélő várromokban, de annál több égre törő gyárkémenyt láthatunk.”

Munkáskerület, hatalmas gyárak, üzemek, fejlett kisipar - ebből adódik a könyvtár évtizedekre visszamenőden kimutatható technikai, műszaki „érdeklődése”: itt jött létre a 70-es években a hálózatszerter ismert műszaki szakrészleg, amire égető szükség volt és lenne ma is, - sajnos megléte alatt soha nem kapott elég anyagi támogatást ahhoz, hogy megfelelően működjék. Itt nem vonakodtunk új szolgáltatások bevezetésétől; video, számítógép, CD, sőt kezdeményeztük, olvasóink igénye „kényszerített” ebbe az irányba. A városrész lakosságának ill. ebből adódóan az olvasók összetétele pedig megkövetelte az itt dolgozóktól a „szociális érzékenységet” is.

Egységeinket naponta ezernél több látogató keresi fel, nem ismerjük az olvasószolgálatban az „üres járat” fogalmat.

Munkakörülményeink szörnyűek - ez tény, nem panasz -, igyekszünk ezt az egymás iránti érdeklődéssel, toleranciával enyhíteni és elfogadható, remélem többnyire kellemes légkört kialakítani.

Bár bevételeink igen nagyok („ezüstermesek” vagyunk ebben az áldatlan versenyben), ellátottságunk - bármilyen szempontból nézem - siralmas. Aki átlépte főkönyvtárunk küszöbét és elindult „fölfelé” a lépcsőn, pontosan tudja, miről beszélek.

Szolgáltatásaink színvonala külsőnyűnkénél jobb, de a fölmerült igényeket gyakran csak kedves, sajnálkozó mosollyal próbáljuk kielégíteni, s ez nem sikerül mindig maradéktalanul.

Bemutatkozásunk kapcsán nem olvashattok csodás rendezvénysorozatokról, irodalmi kávéházról - mint megjegyezte valaki: ide nem látogat el Habsburg Ottó. Ez egy „népkönyha”, s amíg lehetőséget nem kapunk, - nagyobb területet, több pénzt - addig az is marad, állandó feszültséget tartva bennünk, könyvtárosokban, akik jól tudjuk, hogy látogatóinknak joga van/lenne arra a „többre”, amit mi megadni nem tudunk: gazdagabb könyv - és folyóiratállományra, kulturáltabb körülményekre, magas színvonalú olvasószolgálatra, kulturális rendezvényekre.

Álmok, mi lesz belőletek?

Az újpesti önkormányzat új, önálló épület megvásárlását fontolgatja, cserébe a mostani főkönyvtár helyiségeiért. A város központjában levő épület elhelyezkedése jó, egyemeletes, s ráadásul be nem épített telekrésszel rendelkezik, tehát bővíthető. Mintha a könyvtártelepítési „nagykönyvből” másoltam volna ki!

Am ebből az épületből könyvtárat kell „csinálni”, ami csak több ütemben képzelhető el jelenlegi anyagi helyzetünkben. Továbbá a könyvtár teljes bútorzatát föltétlenül ki kell cserélni rossz állapota miatt, egyszóval...

A többit tudjátok, gondjaink a gondjaitok, örömeinket is átérzitek, remélem, s tudom, hogy „szorítotok” nekünk álmaink megvalósulásáért is.

Az új könyvtár elkészültével ez a hatalmas városrész végre méltó könyvtárhoz juthat, s hogy ez milyen nagyon fontos, azt mi tudjuk legjobban: olvasók és könyvtárosok.

A könyvtárosok hozzáállását pontosan tükrözik írásaik, s remélem, hogy a problémák, gondok említése nem fedi el szakmájuk iránti szeretetüket és elkötelezettségüket, s abbéli bizalmukat, hogy érdemes itt dolgozni.

Ebben a reményben kívánok jó „szórakozást” minden olvasónknak!

Vargáné Vida Emilia

OLVASÓSZOLGÁLAT, TÁJÉKOZTATÁS

Egy ilyen nagy könyvtárban mindig történik valami. Az olvasószolgálati és tájékoztató munka a legizgalmasabb, legérdekesebb feladat.

Óreg néni, polihisztor idős bácsi, okos és kevésbé okos kis és nagydiák, kiskerttulajdonos, vállalkozó és notórius rejtvényfejtő mind külön világ, külön igény, és megannyi sztori, amit nem győzünk egymásnak a hosszú metrórúton elmesélni.

Kígyóznak a sorok a pultok előtt, és migépi-esen, sokszor fel se nézve visszavesszük, kiadjuk a videokazettákat és könyveket, és egyszer csak feltekintve egy kérdő szempár keresi tekintetünket. „Szeretnék segítséget kérni.” És előkerül a lista, vagy csupán egy halkán elrebegett kérdés és akkor kiszabadulunk a polcok közé, és keresünk. De nem mindig találunk.

Tájékoztatni nem művészet, ha van minden alap- és nem alap könyvből elég, és a kézikönyvtárból sem tűnnek el a tájékoztatás alapvető eszközei.

Mert akkor tájékoztatni - művészet.

„Segíthetek,” kérdezzük a tanácstalanul toporgó olvasótól. Elindulunk, és csatlakoznak a hozzánk újabb és újabb keresők, türelmesen várakozva, és követve minket.

Naponta többször hívjuk kisegítőnket, végső reményünket, a KESZ-t. Altalában 15-30 perces társaság után sikerül. Kedvesek, türelmesek, szolgálatkészek. Érzik, hogy segítségükkel mekkora örömet szereznek az olvasóknak és nekünk is.

És sorba jönnek az olvasók. A. néni, aki mindig szerelmes könyveket keres, B. néni aki mindig bekéredzkedik válogatni a pult mögé, és ahelyett, hogy gyorsan átnézné a könyveket, legalább 20 percig szöszmötöl és olvasgat. És jön az anyuka, aki gimnazista gyereke helyett keres forrásanyagokat a házi feladatok megoldásához. Mindig elégedetlen. Ami hosszú, azt rövidebben kéri, ami rövid, azt bővebben, ami bonyolult, azt egyszerűbben, ami egyszerű, azt bonyolultabban.

És megérkezik az a molett fiatal hölgy, aki leül a kölcsönzópulttal szemben a legközelebbi asztalhoz, és úgy tesz, mintha olvasna, és közben kuncog. Minket figyel. Hetek óta.

És egyszer csak valaki a keresztnevemen szólít. Először meglepődök, de jólesik. Gyerekek is várnak rám és mesélnek, dicsekednek, kérdeznek és kérdeznek.

„Mi a tengerszoros ellentéte,” „Hol találom könyveket a tacsokókról?” „Miért hívják a Húsvét szigeteket Húsvét szigeteknek?” „Telefonálhatt-e utcai telefonfülkéből Szendrey Júlia?”

Idős hölgy kérdezi: „Leszbi Lóránt könyvet hol találok,” (?!) Gyerekhang: „Csókolom! Lehet itt PVC-t kölcsönözni?” „CD-t?” „Azt, azt, igen!”

És jönnek csodabogarak is (Lásd: Koncz Károly: Történetek a könyvtárban. Bp. MKE Közkönyvtári Egylet, FSZEK, 1994.)

De azért mi sem vagyunk különbek.

Az aznapi 485. olvasó diák: „Moliére-től a Candide-ot kérem.” Könyvtáros: (oktatólag) „Azt Tartuffe írta!” Magabiztosan odalép a T betűhöz. Érdekes! Egy könyv sincs benn tőle! Eszébe jut valami, és a V betűhöz lép. Szó nélkül átnyújtja a könyvet. A kamasz néz rá (oktatólag).

Gimnazista lány anyukával jön, és kér egy témáról könyvet. Könyvtáros: Tűvé teszi az összes lehetséges katalógust és polcot, és mosolyogva átnyújt egy szép vaskos könyvet. Anyuka és kislány boldog. Könyvtáros szármakat kap, tovább kutat, és diadalmasan átnyújt egy másik vastag könyvet. Anyuka és kislány ragyog a boldogságtól, és sietve távozik. Könyvtáros elhomályosuló szemmel írja a könyvkartonra az olvasójegy számát. És ekkor... nem hisz a szemének! A második megtalált könyv azonos az elsővel. Csak a kötés, és a leltári szám más.

Miközben ezt a cikket írom szoros kézikönyvtári felügyelőként, Gábor szól: „Egy olvasó keres.” ismerős arcú, szemüveges, sovány férfi áll ott, szemé gyanúsán csillog. „Már nem jövök többet.” - mondja. „Mi a probléma?” - kérdezem, arra gondolva, hogy talán neheztel ránk valamiért. „Rákos vagyok. Kórházba megyek. Többet nem jövök.” És mesél. És búcsúzik. Próbálom ügyetlen szavakkal biztatni, vigasztalni. Fojtogat a sírás. Ő csak rázza a fejét. És búcsúzik...

Szandányiné Kiss Márta

Az újpesti oldalak illusztrációi újpesti mesterek művei.

ISMERŐS ARCOK

Annak idején még én is ebben a könyvtárban voltam „olvasó”. Most hogy átkerültem a pult másik oldalára, egész más szerepet tölt be az életemben ez az intézmény. Időnként, mikor szembejön velem az utcán egy könyvtárlátogató, olyan furcsán érzem magam. „Itt a könyvtáros néni!” - gondolhatja. Tényleg én lennék az? Milyen is egy könyvtárosnéni? Megpróbálok visszemlékezni: hajdanán én milyenek láttam a könyvtárt és az ott dolgozókat?

Nem is olyan rég volt, néhány éve csak, valahol a felnőttkor küszöbén. Volt egy barátnőm, mindig kettesben jártunk könyvtárba. Ha unatkoztunk, ha nem volt mit olvasni, ha... akartunk tenni valami hasznosat. Odaálltunk a pulthoz, zavarunkban nevetgélve, félve kértünk elnézést az egy napos késésért, majd tisztáztuk: melyik könyv melyikünk olvasójegyén van. Aztán mentünk böklátszni. Sohasem a szűk rendbe szabott szépirodalomba, inkább a téma szerinti felosztás vonzott: a nőszors, a szerelem, az egészséges életmód... Sőt! időnként leültem egy fotelbe áttanulmányozni a „felnöttesebb” témákat, mert azt gondoltam, valamelyik könyvtáros talán figyel, és mindjárt visszatérít a „nekem való” olvasmányokhoz. Így a kiadásnál sosem kellett szégyenkezni, (mert azt hittem: ott ellenőriznek és megjegyzik, hogy mit viszek) oda már válogatott könyvek kerültek. Nem emlékszem olyan esetre, hogy konkrétan kerestem volna valamit, és valószínűleg meg sem próbáltam volna magamtól rábukkani. Ilyenkor inkább odamegy az ember a könyvtárhoz, akiről bizton feltételezi, hogy odavezeti őt a kért dokumentumhoz. A könyvtáros, aki mindent tud, a könyvtáros, aki a könyvtár minden szegletét ismeri, a könyvtáros, aki mindig segít,

akihez bátran fordulhatunk, mert ő aztán mindenről tájékoztat. Hát ilyenek láttam én őket.

Hatalmasnak, magabiztosnak, okosnak, segítőkésznek és ... rendíthetetlennek. Talán mindezt csak egy gyerek látásmódja produkálja. De most, hogy ott állok a pult túloldalán, és én képviselem mindazt, amit egy könyvtár nyújthat, egyszerre ijesztőnek tűnik ez a feladat. Mikor hosszú sorok állnak a kölcsönzőpult előtt, mikor idegesek az emberek, mikor nem tudunk könyvet adni - mert a kötelező olvasmányok és a Daniel Steel-könyvek példányszáma sosem elég -, mikor lopják a kézikönyveinket, az újságjainkat, vagy csintalan kölcsönzők letépi a riasztónkat... akkor kellene könyvtárosnak, hatalmasnak, rendíthetetlennek lenni.

Nem, a könyvtáros nem rendíthetetlen. A könyvtáros is csak egy ember. Aki megpróbálja a kéréseket teljesíteni, aki előjegyzi és figyeli a könyveket, vagy fáradtságos tárcsázással megpróbál kapcsolatba lépni a KESZ-szel. Aki segít a leckeírásban, és akivel össze lehet kacsintani a puskák fénymásolásánál. Aki eligazít a közlönyök dzsumbujában, és aki tudja, hogy hová kell fordulni, hogy megnyerjük a helytörténeti vetélkedőt. Aki elviszi az öreg néninek a hagoskönyvet, és akit meg lehet hívni egy teára, ha már nem tudunk senkivel beszélni. Akivel nem csak a visszahozott CD-k minőségéről lehet elcsevegni, de arról is, hogy olyan koncertek lesznek a héten, amit egyszerűen nem lehet kihagyni.

Kétségtelen: megváltozott a véleményem. Már nem akarom magunkat rendíthetetlennek látni. Legyünk csak emberek, akiknek arcuk van. Ismerős arcuk. Amit nem csak a munkaidő alatt kell megőrizni, hanem azon túl is.

Várkonyi Vera

VÁLASZTUNK!

(Homages á Koncz Károly)

Választunk! Választottunk! (Nem akarván magamra vonni a közharagot - politikai tudatlanságom okán - ezzel a kettős felkiáltással csupán a kézirat meglehetősen korai leadási határidejére próbáltam utalni.)

Figyelmünket így csupán az előzményekre fordítva - vállalva a megjelenéskori „kiröhögés” veszélyét-, vizsgáljuk meg elmúlt éveinket a világnak ezen a meglehetősen szűk - keresztmetszetén keresztül. Itt állunk tehát - mint a pompeii-i strázsák őrhelyén - ámulva tekintve a körülöttünk elfolyó

történelmen. Szemlélődésünket csupán egy aprócska - bár tekintélyes - probléma zavarta meg, miszerint a minket körülvevő érdeklődő tömeg - így becézve látogatóinkat - tőlünk, mint a bölcsesség kútfőitől várta a megoldást alapvető - többek közt egzisztenciális - problémáira. Ez persze így meglehetősen leegyszerűsítve mutatja helyzetünket, tekintve, hogy mindezek a problémák a „Nincs egy százasa elsejéig?”-tól a „Nem tudja, hogy hova érdemes kivándorolni?”-ig terjedtek. Tekintve, hogy lehetőségeink azért elég szűkösek - bár képes-

ségeink határtalanok -, a fő problémát az e kettő közé eső kérdések okozták. Bármelyik elmenyomasztó televíziós társasjátékunkban nyerő kérdés lehetne, hogy miből gondolja bárki is, hogy ha tökéletes megoldásaink lennének bármely „jogi személyiségű gazdasági társaság” gazdasági ügyeinek elintézésére, miért loholnánk föl s alá itt a könyvtárban nekik kotorászva porosodó könyvek között.

Annyiért amennyiért.

Ezen kérdéskörbe tartozik továbbá „jogi tanácsadó szolgálatunk” is. Nem zárkozunk el ugyanis olyan kérdések elől sem - persze a megelőző radikális tiltakozásunk után -, melyek egyszerű válaszi, örökösödési vagy szolid privatizációs ügyekkel kapcsolatos kérdésekre keresnek választ. Ezen esetekben - tekintve szakkönyveink fogyóeszköz jellegét -, nagyrészt saját emlékezetünkre vagyunk utalva, eltekintve persze az ügyvédi díjszabás kardinalis kérdésétől.

Másik igen hatékony szakterületünk a politikai tanácsadás. Nevezhetjük egyszerűen idényjellegű munkának is, hiszen csupán az utóbbi időben értékelődött föl kellőképpen. Bányadt nosztalgiával emlékezünk túnt időnk boldog aranykorára, mikor mindenki számára kielégítő tevékenységnek számított lelkes bólogatásunk a Magyar Fórum és a 168 óra cikkei fölött.

Most pedig... nos igen. Újra eljött az idő mikor a lelkes várakozás csöndes habozásunk idején - várva a megváltó ígét, útmutatót nekünk, az élet nagy kérdéseire - szinte szakrális jelleget ölt és önnön bölcsességünkbe - és félelmeinkbe - belebódulva várjuk ismét, megint, hogy naggyá leszünk, vagy nevetség tárgyává, vagy egyszerűbb az immár megszokott periódusban összepakolni cók-mókunkat és elvonulni remetének, lemondva a tudás és a jóstehetség látszatáról is, remélve a nagy lehetőséget, mikor mi lépünk oda a bölcsesség más kútfőjéhez. Jöjjön zavarba ő.

Turcsányi Miklós

VIDEO

A IV. ker.-i főkönyvtár meglehetősen korán kezdte meg a videokazetták kölcsönzését. Hat évvel ezelőtt elindultunk a Video Körrel, melynek tagjai igen hamarost 60-80 főre gyarapodtak. E „hőskorszakban” (őskorszakban?) még úgy alakult a választék bővítése, hogy ki-ki a tagok közül is behozta megvásárolt otthoni kazettáját közrebecsátásra, arányosan csökkentve ezzel tagsági díját.

Az „üzlet” kezdett beindulni. Szaporodott az állomány, nőtt a kínálat, mind több pénzt tudtunk visszaforgatni kazetták vásárlására. A csúcson (ennek kb. másfél éve) majd' 2500 darab saját kazettával rendelkezünk, beleértve ebbe a fiókok állományát is, mert közben, lépcsőzetesen a fiókkönyvtárak is beléptek a videokölcsönzésbe. A beszerzés, vásárlás elsősorban a felmerült kölcsönzői igényekre fókuszált, így elbillent a mérleg a populárisabb műfajok (krimi, kaland, sci-fi stb.) felé. Kis számban szerepeltek még az állományban gyermek- és mesefilmek, irodalmi adaptációk, természetfilmek néhány kikerülhetetlennek számító magyar klasszikus, itt-ott elvéve egy-egy művészfilm.

Fordult a dolog mikor a KESZ vette kezébe a videokazetták forgatását, leosztását, cseréjét. Mi is átgondoltuk a saját stratégiánkat a kínálat és kölcsönzés terén. (Némi gazdasági, gazdaságossági számítások is hozzájárítottak a dologhoz!)

Most ott tartunk, hogy egyik fiókkönyvtárunkban megszüntettük már a videokölcsönzést (egyébként nem teljesen önszántunkból, mert ez a könyvtár

mostanában ott lebeg a bezáratás fenyegetettségében), a főkönyvtár, s ugyanúgy a még videót kölcsönző fiókkönyvtárak választéka is átstrukturálódott minőségben és tartalmilag. Minden csoda három napig (legfeljebb 5-6 évig) tart. Időközben változtak a kölcsönzők igényei is, mind gyakoribb a színvonalas filmek iránti érdeklődés. Ilyen tekintetben próbáltunk mi is elmozdulni, kissé talán megelőzve, mintegy orientálva a kölcsönzők elvárásait. A kazettaszámot visszaszorítottuk kétharmadára, de nagyobb választási lehetőséget biztosítottunk annak, aki igényesebb filmalkotásokat keres. A videokölcsönzés formai részén mindeddig nem változtattunk, az együtt zajlik az egyéb dokumentumok kölcsönzésével (kivéve a CD-t). A videó hegemoniájának - úgy tűnik - leáldozóban a napja a IV. kerületben (ez persze tudatos tervezésünk folyománya), kínálatunkban igyekszünk mindinkább több lábbon állni.

Befejezésül egy kis történetet szeretnék felidézni: A múltkor egy tízéves forma kislány büszkén újságolta, hogy ő már látta a „Freddy bácsit” és a „Masszát”. Arra, hogy nem fél-e, miközben ilyen filmeket néz, azt válaszolta, hogy „nem, mert az egyik szememet mindig eltakarom.”

Szondi Istvánné

(A szerkesztő megjegyzése. Vajon mi, könyvtárosok a videokölcsönzésnél nem takarjuk szintén el az egyik szemünket?)

A KÖNYVTÁR SZOCIÁLIS SZEREPÉRŐL

Ha a könyvtár szociális szerepe, funkciója kerül szóba, mire gondolhat egy mezei könyvtáros? Az elesettek, hátrányos helyzetűek, életválságban szenvedők segítségére, a könyvtár, mint intézményes forma lehetőségein belül, annak keretei között.

Annyira nem újkeletű, nem csak jelen érdekeltségű e problémakör, hogy ne lenne történeti vonatkozása, múltja. A társadalmi élet számos területén jelen volt és van, kiváltképp a politikai szféra elméleti és (gyakorlati? populáris?) tereumain állandóan felszínen tartva, de nem megoldva. Hogy mást ne említsünk, az oktatás, a szűkebb értelemben vett köznevelés (rokon szakmák!), már időben is sokkal korábban éltek a dolog megnevezésével (magával a terminológiával, hadd ne mondjam, disciplínába emelésével). Talán innen is eredeztethető a könyvtárosok fizetésleamaradása a pedagógusokétól, de ebbe ne menjünk most bele.

Kezdjük ott, hogy van a könyvtári intézményeknek is egy követendő, hivatalos eljárás - és intézkedési rendje a hátrányos helyzetűeket (maradjunk ennél az általános meghatározásnál) illetően. A halláskárosultak, gyengénlátók és mozgáskorlátozottak bizonyos könyvtári szolgáltatási kedvezményei mindenki által ismeretesek. A hangoskönyv szolgáltatás, a mozgásképtelenekhez történő könyvkihordás, a szociális intézmények letéti ellátása, gondozása szintén ide tartozik még. Bizonyos keret adatik könyvtárnagyságrendi arányításban a beiratkozási díj elengedésére is.

Mindezen előírások és követelmények számon tarthatók, teljesíthetők és követendők. De nincs az a hivatalos regula, ami követhető az élet kiszámíthatatlan, előre elgondolhatatlan változásait, árnyalatait.

Innentől kéne beszélnem a nemhivatalosságról. Arról, hogy esete és embere válogatja. A betérő vagy rendszeresen visszatérő (esetleg ágyhoz kötött, s emiatt fölkeresendő) hátrányos helyzetű látogatóról, kölcsönzőről, és a könyvtárosról, a sok éve pályán lévőről, az ideiglenesen munkát vállalóról, a jobb híján éppen ittlévőről.

Higyjék el, nincsen tuti jó mondandóm. Az esetek és példák elősorolása, elemzése ez esetben nem lenne sem helyénvaló, sem célravezető. Mindenkor ember találkozik az emberrel; a könyvtáros a bármilyen okból hátrányos helyzetűek (csavargók, hajléktalanok, iszákosok, testi és lelki szegények, szipusok, reterdáltak, rosszakaratúak, deviánsok és nyavalyatörősek) akármelyikével. A helyzet mindig konkrét. Ott, és akkor.

Mit tudhatom én, hogy miért szállt le a szamaráról az irgalmas szamaritánus, hogy sebeiből kimossa,

és pusztulni ne hagyjon egy idegent. Biztos az, hogy csak a szívével lát jól az ember, és nem kell hozzá az értelem, az élettapasztalat (még ha állandó kétségekkel is önmaga iránt)? Csak a poétikája miatt fog meg bennünket Pál apostol „zengő érc és pengő cimbalom” szeretetreterikája?

A példák ne tévesszenek meg senkit. Talán nem is szerencsés éppen egy evangéliumi példabeszéddel, Pál Korinthusbeliekhez írt levelével, és A kis herceg-ből vett unásig ismert idézettel példálózni. Sugallhatnak e példák olyasmit is, hogy a keresztény etikai és erkölcsi alapállás, esetleg egy általános szeretetvallás alapján kellene megélni emberi kapcsolatainkat. Nem erről van szó. Bármilyen vallási vagy ideológiai fedés és támaszték nélkül is lehetünk figyelmesek, segítőkészek és szolidárisak az emberekkel, az élet elesettjeivel. Talán csak annyi kell hozzá, hogy teret engedjünk emberi természetünk, lelkünk jobbik felének. Hogy ne mulasszuk el, ha jó szót szólhatunk, s megtegyük, ha jót cselekedhetünk, mert embertársunknak ezzel segítségére lehetünk, s magunknak talán semmibe, vagy alig valamibe kerül

A dolgok magva - mondják - rém egyszerű. Ez esetben talán valami ilyesmi (József Attila: Két hexameter-ét némiképp parafrázálva):

Miért legyek én szolidáris? Kiterítenek úgyis!

Miért ne legyek segítőkész? Kiterítenek úgyis!

Szóval nincsen általános panacea. Senki, s nyilván én sem tudom mindenkor pontosan a magam dolgát. Sőt. Mindenkiné a saját belátása, szociális érzékenysége és mértéke szerint kell cselekednie. Ezt tesszük mi is, itt, valamennyien a IV. kerületben.

Hogy reményeink szerint megnyugvással számolhassunk el mindenkor saját lelkiismeretünkkel.

MŰSZAKI SZAKRÉSZLEG?

Könyvtárunknak speciális feladata, hogy a FSZEK hálózatán belül fokozott figyelemmel gyűjtse a műszaki könyveket. Ez a mai könyvárak mellett csak jó humorérzékkel s nagy önmegtartóztatással vehető komolyan.

De mennyire kell komolyan venni? Az 1987. évi jelentésben olvastam: „Terveztük a műszaki részleg funkciójának, gyűjtőkörének újragondolását. A részleg körüli bizonytalanság miatt ez nem történt meg. Két módszertani munkatárs (egymást követők e reszortban) vizsgálódott és készült jelentést tenni a szakrészleg fennmaradásával kapcsolatban, ezekről visszajelzést nem kaptunk.”

No de: humorunk egyelőre töretlen, „tengernyi pénzünk” pedig biztosíték az önmérséklethez: tehát igen komolyan átgondoltuk gyűjtőkörünket.

Végül is a túlélés időszaka alatt gyűjtjük:

- természetesen a lexikonokat, összefoglaló műveket, de próbálunk nem bedőlni még az Új könyvek ajánlásainak sem. Figyelmeztetésül szemünk előtt porosodik a „feltétlenül beszerezendő” Hütte: A mérnöki tudományok kézikönyve, ára 4950 Ft, amit talán senki sem vett kezébe rajtunk kívül.

- Az egyetemi és középiskolai szintű alpműveket - szívfájdalmunkra csak 1-2 példányban, többnyire kézikönyvtárba. Pl.: Tietze: Analóg és digitális áramkörök. 3590 Ft; Elektron szervíz kompasz. Főszerk. Csaba Dániel. Negyedévenként 2000 Ft; stb. Így legfeljebb csak 1-1 fejezet fénymásolatával tudjuk a hálózat többi könyvtárát is segíteni. Ezt a segítséget mi is csak látszólagosnak érezzük.

- A teljesség igényével gyűjtjük a középfokú szakmai továbbképzést, az átképzést, a különböző szakmák tanulását segítő könyveket.

Azt tapasztaltuk, hogy a számítógépes könyvek iránt akkora az igény, hogy ezt a KESZ és a hálózat többi könyvtárának segítségével sem tudtuk teljesíteni. E szükségszerűségből adódott, hogy a számítógépes könyvek borsos ára ellenére is - a teljesség igényével gyűjtjük a személyi számítógépek, a felhasználói programok működésével foglalkozó könyveket.

Eredmény már most is látható: teljes választékunk van az ilyen témájú könyvekből. (A kisördög mindenütt jelez: a ritkábban, keresett programokból 1-1 példányt tudtunk venni.) A szakirodalmi tájékoztatót folyamatosan figyelemmel kísérjük, az esetleges előjegyzéseket igyekszünk mielőbb kielégíteni, akár vásárlással is. A számítógépeket használó olvasókkal folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, tanácsaikkal sokat segítettek nekünk, velünk együtt örülnek a szemmel látható fejlődésnek.

A könyveken kívül számítógépes programokat is kölcsönzünk, egyelőre C 64-es gépekre, de a nagy

érdeklődés miatt tervezzük PC gépeken futó programok kölcsönzését is.

A könyvtárunkban 1991 óta van számítógép, egy 286-os PC. Ez a kis teljesítményű gép többek között arra volt jó, hogy megismerjük a számítógépet és annak lehetőségeit. Eleinte a videó nyilvántartást „gépesítettük”, majd később megkaptuk a központi könyvtártól az Új Könyvek adatállományát. Használjuk az irodalmi kritikák adatbázisát, nagy segítségünkre van a könyvek keresésében. Számítógépen tartjuk nyilván a megrendelt könyveket, és a CD-, lemez- és kazettaállományt, melyekről betűrendes listát készítünk.

Nem nagyon bízunk abban, hogy a Textlib programot a közeljövőben használni tudjuk, ezért tervezzük, hogy a számítógépes könyvekről készítsünk egy többféle szempont szerint (cím, szerző, téma) visszakereshető adatbázist a gyors és pontos tájékoztatás érdekében.

Ahhoz, hogy a készülő könyvtári adatbáziskezelő rendszer ideális körülmények között fusson, több és nagyobb teljesítményű számítógépre lenne szükség, tervezzük is ezek beszerzését. Megvalósíthatónak tartjuk egy kisebb (2-3 számítógéppel működő) helyi, kerületi információs központ létrehozását. Célunk az információk szolgáltatása mellett a számítógépek használatának népszerűsítése (esetleges tanácsadással, gyakorlati lehetőséggel).

Nyers Erika - Kenéz Balázs

HANGZÓ DOKUMENTUMOK

A hangzódokumentumok könyvtárunk állományának szerves részét képezik. 2000 hangkazettánk, 1100 hanglemezünk és immár 1300 CD-lemezünk van.

A kazettákat kevés kivételtől eltekintve kölcsönözzük, ezek elsősorban „romlandó” slágerzenéket hordoznak, de mellettük természetesen megtalálhatók klasszikus-zenei, mese- és nyelvkazetták is.

A hagyományos „fekete” hanglemez iránti igény az utóbbi időben erősen megcsappant. Ennek oka, hogy a magyarországi hanglemezgyártás leállításai miatt újakat már nem tudunk vásárolni, a „nyugati” LP-k ára pedig túl magas. A lemezek 20 kölcsönzőnél többet nemigen viselnek el károsodás nélkül.)

Kb. 500 lemez képezi fonotékánk belső állományát. Ezek helyben meghallgathatók ill. másolat-hatók.

Első CD-lemezeinket 1990-ben vásároltuk. Azóta CD-állományunkat tudatosan építgetjük. Igyekszünk határozott gyűjteményi arculatot kialakítani, szeretnénk, ha a könyvtárunk ezzel város-szerte ismertté válna.

A rock-zenei alapelemek mellett gyűjteményünkben helyet kapnak klas-

kus és kortás-zenei felvételek is, legbüszkébbek azonban jazz-lemezeinkre vagyunk. Igyekszünk az igényes jazz kedvelők igényeit is kielégíteni.

Tudjuk például, hogy a Magyar Rádió műsorait hallgató jazz-rajongó nem ismerheti meg Thelonious Monk zenéjét. A rádió jazz-műsorait többnyire az ECJ és a GRP cégek köré csoportosuló zenészek töltik ki, pedig ez az ún. „New Age” nem a jazz fővonala. Egyes szerkesztők alatt az MR megfeledkezett az amerikai néger muzsikáról.

Könyvtárunk viszont azon is igyekszik, hogy elérhetővé, népszerűvé váljon Charlie Parker, Thelonious Monk, John Coltrane, Sonny Rollins, Archie Shepp és társaik zenéje is.

Vállalkozásunk eleinte kockázatosnak tűnt, de forgalmi adataink és a havi 100 000 Ft fölé rúgó CD-bevételünk kezdeményezéseink helyességét igazolják, és eloszlatták kezdeti félelmünket. Nem csak a kommersz „könnyen fogyasztható” dokumentumok kölcsönzése lehet nyereséges.

Guzsalovits Attila

A GYEREKEK SZAKKÖRE

Két évvel ezelőtt egy nap megérkezett hozzánk a Fővárosi Közművelődési Alap pályázati felhívása. A pályázat témája kulturális és manuális tevékenységű csoportok szervezése, megalakítása volt.

Régóta terveztük már egy kézműves szakkör létrehozását a könyvtárban. Ehhez „mindössze” az anyagi feltételek hiányoztak. Azonnal megragadtuk tehát a lehetőséget, és nemsokára be is küldtük kész pályamunkánkat.

Nagy volt az izgalom, képzeletben már készítettük a nemezlabdákat, gyúrtuk az anyagot, a gyurmát, csak az elbírálás nem és nem akart megérkezni. A határidő utolsó napja volt, már kezdtünk elkéseregni, amikor végre megérkezett a bodogító szép üzenet.

Elkezdődött a lázas szervezés.

Egy másodikos osztállyal beszéltek meg, hogy ők lesznek azok, akik kéthetente eljönnek hozzánk.

Szeptemberben jöttek először. Az első foglalkozást a gyerekkönyvtárban tartottuk (az ő hazai pályájukon), zárás után, egy délután. Ez első találkozás csak fokozta lelkesedésünket.

A gyerekek nagyon aranyosak (na, milyenek a gyerekek?), összeszokottak és kreatívak voltak. Rövid idő alatt összebarátkoztunk, és ők is, mi is

vártuk a keddi napokat. Az év folyamán sokféle anyaggal dolgoztunk. Nemezlabdát, nemeztársolyt, bőrmunkákat készítettünk, hajtogattunk, gyöngyöt fűztünk. A tanév végén nagy palacsintasütéssel, „búcsúbulival” fejeztük be a foglalkozásokat.

Márciusban ismét érkezett egy pályázati felhívás. Természetesen újra pályáztunk, de most már sokkal rutinosabban. Voltak már tapasztalataink, élményeink, amiket fel tudtunk használni a pályázat megírásánál. 1993 szeptembere óta már két gyerekcsoporttal foglalkozunk, és nem kéthetente, hanem hetente. Az egyik csoport egy általános iskolai második osztály (egy másik iskolából), a másik egy tizenöt fős (hét évestől tizenhárom évesig) vegyes-csoport.

Az előző évi tapasztalatokat kamatoztatva, már minden sokkal gördülékenyebben indult.

Érdekes volt megfigyelni a két csoport közötti különbséget. A szervezett osztályt az elmaradhatatlan tanítónénivel, aki tekintélyt és fegyelmet sugallt már a jelenlétével is, és az önálló, felügyelet nélküli csoportot. Az osztállyal érkezőkre inkább volt jellemző a megfelelni vágyás, az egymásra hasonlítani akarás, míg az önálló csoportra (az úgymond

felügyelet és felső kontroll nélküliekre) az ötletdús, kreatív magatartás. Megtanultuk és jól meg is jegyeztük, hogy nincsen jobb fegyelmező eszköz a gyerekekre, de a foglalkozást vezetőkre tekintve sem, mint egy jól kitalált és szervezett, a résztvevőket lekötő program. Ez abból is nyilvánvaló lett, hogy ugyanaz a „tanító néni” osztály, aki a nagy Mikulás-bulinkra jött el a szülők „laza” felügyelete alatt, sokkal felszabadultabban és jó értelemben vett magafeledetten tudott megmutatkozni.

Ahogy ez várható volt, a gyerekekkel való kapcsolatunk túlnőtt a könyvtár keretein.

Az őszi, Vadasparki kiránduláson barátkoztak össze a különböző korosztályok. A kiránduláson összekapcsoltuk a kellemes haszonnal, és több háztáskányi termést és alapanyagot (makkot, boglyót, tobozt stb.) gyűjtöttünk a munkáinkhoz. Nagy

EGY RENDEZVÉNYRŐL

Itt volt például a Mikulás-ünnepség. Elhatároztuk, hogy tennünk kéne már valami nagyot. Valami hét-határ-ra-szólót.

Kiosztottuk a feladatokat. Megkezdődött a lázas szervezkedés: a csokoládék beszerzése, a szereplők meghívása, a versenyek eltervezése, a transzparensek, a díszítés... Mindez olyan izgalommal töltött el minket, mint azt a kisgyereket, aki most készülő életében először találkozni a Mikulással.

Aztán kezdtünk megijedni. Úgy látszott, hogy a hír szárnyakat kapott és tűzvész gyorsasággal terjedt el a városban. Egyre több visszajelzés érkezett: mi is jövünk, mi is, mi is.. Azt mondják: jobb félni, mint megijedni. Így mi is már féltünk; hogyan fog befémi az a rengeteg ember és jut-e majd mindenkinek ajándék? És le tudjuk-e kötni a gyerekek figyelmét annyira, hogy ne a könyvtár védelmével kelljen foglalkoznunk?

De az aggodás fölöslegesnek bizonyult. Minden lurkó megtalálta a magánakvalót. Ki hajtogatott, ki rajzolt, ki hullahoppozott, ki várat ostromolt vagy versenyt fújt lufival. És mikor megjött a nagyszakállú Téalapó, akinek három kisördög segített az ajándékok osztogatásában... arról bizony senki nem akart lemaradni. A kézikönyvtárban a kisebbek csak úgy ágaskodtak, hogy „nekik is jusson” Dévai Nagy Kamilla énekéből. Már nem is emlékszem hogyan szakadt vége ennek a nagy öröm-ünnepnek. Utána még sokáig hallottuk, hogy mennyire jó volt, hogy máskor is kellene... Hát igen. Kellene. Így kellene.

Várkonyi Vera

örömünk és sikerünk, hogy a gyerekek már önállóan, könyvekből, ábrákból is tudnak dolgozni, ami azért is jó dolog, mert egyre gazdagodik foglalkozásaink tartalmi és formai palettája; ki-ki azzal az anyaggal és olyan módon foglalkozik, ahogy érdeklődése, ötlete és invenciója megkívánja.

Másik nagy örömünk, hogy a gyerekek szeretnek bejárni a könyvtárba. Sokszor már egy órával a szakkör előtt itt vannak és olvasnak. Szeretik a könyvtárat, a könyveket, mint környezetet. Tulajdonképpen ez volt a másodlagos, (de nem alacsonyabb rendű) célunk a szakkörök működtetésével, a gyerekek mentális, manuális készségének fejlesztésén, és a munkához való hozzáállásuk, gondolkodásmódjuk alakításán kívül.

Katona Gabriella

A FELDOLGOZÁS

A feldolgozás lelke a Panasonic frógép. Betűi gyönyörűek, memóriája tágas, annyi könyvkártyát és katalógust nyomtatok vele amennyit csak akarok. Feltéve, ha ő is akarja.

Kicsit ugyanis szeszélyes. Néha önhatalmúlag kikapcsol - leginkább mikor egy hosszú címleírás végén tartok -, vagy a bevitt szöveg helyett valami sajtáságos zagyalékot nyomtat ki. Ha vastagabb a katalóguscédula, meg sem mozdul, ha megmozdul, a sorokat egymásra írja. Ilyen esetben csak a Fonotéka gépére lehet számítani, ahol a hangzó dokumentumok feldolgozása folyik.

Könyvtárunk a könyvek nagy részét a Lóra és Lant RT-től rendeli, más részét pedig a Könyvtárellátótól. A rendeléseket ugyan számítógépre visszük, de a lista gondos böngészése ellenére is előfordul, hogy egy-egy könyvet innen is onnan is megrendelünk. Ha a Könyvtárellátótól érkezik meg előbb, a szakozási és címleírási gondok megoldódnak, ha a Lóra és Lant-tól, csak reménykedhetünk, hogy az előbb említett feladatokat hasonló szakmai színvonalon oldottuk meg.

Persze a csomagszállításnak is megvannak a maga csalafinta törvényszerűségei. Két hétig nem jön semmi, azután egyszerre érkezik meg több csomag is különböző helyekről, és ilyenkor akadályversenyt játszhatunk „fölkötébb tágas” irodánkban. A csomagok érkezése csakis olyan napon esedékes, amikor az ember végre eltervezte, hogy elmaradt munkái után néz, ám ezek között a könyvbedolgozás még véletlenül sem szerepel. Dehát a számlák határidősek.

Könyveket azonban nem csak veszünk, el is adunk. Folyamatos a selejtezés és a duplumosítás. Szegény duplum könyvek már valóban annyira elavultak, hogy még 5-10,-Ft-ért sem kellene senkinek. Bezzeg a selejt krimet boldogan viszik még akkor is, ha nincs is meg a vége. Az is igaz, hogy mióta eladtam egy öt éve lejárt vasúti menetrendet én már semmin sem csodálkozom.

Szöts Erika

VÁLTOZÁSOK - VÁLTOZTATÁSOK

(Beszerzés, szakozás)

A dokumentumok beszerzése mostanában meg-
lehető körültekintést, mondhatni dörzsöltséget kí-
ván. Maradjunk csak a könyveknél.

A Könyvtárellátó egyeduralma megszűnt. Kor-
nyadoznak a nagynevű állami kiadók, megbolydult
a könyvpiac. Könyvtáros legyen a talpán, aki meg-
kísérli nyomon követni a megjelenések forrásait,
beszerzőhelyeit. A lehető és viszonylagos teljes-
ségre törekvően befogni, felmérni a kínálati piacot,
számot vetni az árak- engedmények alakulásával,
tekintetbe venni az olvasói igényeket és azok vál-
tozását, szorításában lenni a szűkös beszerzési ke-
retnek, továbbá... a gyűjtőköri szabályzatot már
nem is említem.

Bizonyosan minden kerületnek megvan a saját
kialakult gyakorlata a könyvbeszerzést illetően.
Nem részletezve, de elmondom, hogy mi megtartva
a Könyvtárellátóval meglévő kapcsolatunkat, vásá-
rolunk a Lóra és Lant RT.-től is, azontúl gyakori
vendégek vagyunk könyvesboltokban (főként a
Könyvesházban), de a nagyobb antikváriumokban
sem tekintenek ránk idegenként. Az utcai árusok
sem csodálkoznak már ránk, ha a frissen megjelent,
s náluk elsőként megvásárolható „föltre értékes”
irodalomból degeszre tömjük szatyrainkat.

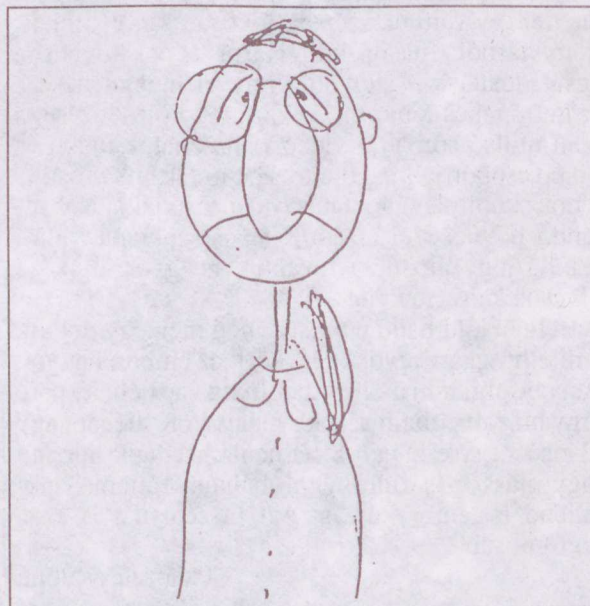
Mióta a Könyvtárellátó egyeduralma megszűnt,
és könyveink igen nagy hányadát a Lóra és a Lant
RT.-től, illetve egyéb vásárlások útján szerezzük
be, nagymértékben megnövekedett a címleíró és
szakozó munka. Ennek persze előnye és hátránya
is van. Előnye, hogy legalább a címleíró és szakozó
könyvtáros alaposabban nézi meg az újonnan érke-
zett könyveket. És ugye hatalmas lehetőségek nyíl-
tak a könyvtáros alkotóképeségeinek
kivirágztatására, hiszen minek nyúzták öt éveig
a különböző könyvtárosképző iskolákon az ETO-
zás fortélyait? Mérhetetlen szellemi izgalmakat
nyújt az egyéb könyvtári munkákban (kölcsonzés,
tájékoztatás, cédulakerakás, könyvrámolás stb.) el-
fásult dolgozónak az abszolút meghatározhatatlan
témájú könyvek valamilyen konkrét szakba való
beszavasztása.

Különösen kedvelem a parapszichológiával, rej-
télyes jelenségekkel foglalkozó, a „hogyan tegyük
szébbé életünket?” jellegű, illetve mindezen témá-
kat egy masszába gyúró irományokat. Amikor már
az abszolút önbizalomhiány és tehetetlenség érzése
kerít hatalmába, reménykedve fordulok egyik kol-
léganóm felé, aki mindig rávágja ilyenkor: „Dehát
ez egyszerű!”. Kezébe veszi a könyvet, nézegeti,
lapozgatja, mormog valamit az orra alatt, aztán
sietve távozik.

Ha éppen ideálisak a körülményeink, az új köny-
vek viszonylag hamar kikerülnek a polcokra, de a
katalóguscédulák hegyeivel már nehezebben tu-
dunk megbírkózni. Mert Szóts Erika csodáirógepe
csak úgy ontja magából a cédulákat. Erika újabb és
újabb csomagokkal lep meg, s a tomyok csak nőnek
és nőnek... Mindenesetre igyekszünk, hogy leg-
alább a cím- és betűrendes katalógusba minél előbb
kerüljenek be az új könyvek cédulái, mivel az ol-
vasók a legsűrűbben ezekben keresnek. Mi is gyak-
ran kényszerülünk használni a címkatalógust, ami
az igazat megvallva nem tisztán címszerinti, hanem
inkább keresztkatalógus, mert az adott könyvre
nagyon jellemző tárgyszó szerint is leteszünk cédu-
lát. Ez gyakran kihúzza minket a csávából.

Főleg középiskolások, egyetemisták keresnek a
katalógusokban, bár gyakran meglepődünk, hogy
sokan közülük mennyire nem ismerik a könyvtárat,
a katalógust. Súlyos hiányossága szerintem az ok-
tatásnak, hogy komoly tudományokat tanuló embe-
rek nem tudják használni a könyvtárat. Ha látjuk
rajtuk a teljes tanácstalanságot, elveszünk tőlük a
kötelező és ajánlott olvasmányaik listáját és ma-
gunk keressük meg a katalógusban, illetve a polcon
a kívánt irodalmat. Nagynéha van olyan időszak,
amikor csak néhány látogató lézeng a könyvtárban.
Ilyenkor élünk az alkalommal és elmagyarázunk
néhány alapvető tudnivalót a szerencsétlen re-
ménybeli értelmiséginek.

Makki Mónika

MUNKÁSOTTHON UTCAI PROFILVÁLTÁS(OK)

Most mutassam be a könyvtárat? Uristen hányadszor! S hányféleképpen! Óvodásoknak, alsó és felső tagozatosoknak, középiskolásoknak, újpesti veteránoknak! S mindig másképpen a látogatók életkorának vagy éppen az alkalomnak megfelelően. De hiszen a könyvtár is állandóan változott! A 13 évvel ezelőtti történet megnyitása óta szinte állandó átalakulásban van, mindig akképp formálódik - nagy szavak - ahogyan éppen a kor követelményei diktálják, illetve ahogyan a használók igénylik.

Nyitáskor a hálózat egyik legnagyobb gyermekkönyvtára voltunk, de az apró használók rövidesen kisebbségbe kerültek a serdülő korosztállyal szemben. Így az állomány kialakításánál egyre inkább az ő igényeiket kellett - a kicsiké mellett - kielégíteni. A magnókazetták kölcsönzése, a számítógép helyben használata mind-mind ezt a tendenciát erősítette. Így váltunk szépen, fokozatosan gyermekkönyvtárból ifjúsági könyvtárrá. S ezt követte a „családosítás”. A „felnőtt” könyvek megjelenése, a számítógépes lemezek és kazetták kölcsönzése, s nem utolsósorban a videó, a használók újabb és újabb csoportjait jelentette. Hát itt tartunk most. A témacsoportok változtatásával, a szolgáltatások állandó bővítésével (számítógépes szaktanácsadás, színházjegy árusítás) továbbra is igyekszünk az olvasók kedvére tenni.

Befejezésül hadd említsek meg még egy dolgot, amire büszke vagyok: a légkört, az emberi hangot. A nagyforgalom mellett itt mindig van néhány perc arra, hogy meghallgassuk a másikat. Kollégát vagy olvasót, egyre megy. S ha nem is tudunk minden igényt kielégíteni, de megpróbálunk segíteni. Szakmailag is, emberileg is. Azt hiszem ma is ez a legfontosabb.

Panca Lászlóné

BEMUTATOM A KÁPOSZTÁS- MEGYERI FIÓKKÖNYVTÁRAT

Könyvtárunk még nagyon fiatal: 1992. augusztus 31-én nyílt. Nagyon jó helyen van, Káposztás központjában, a sétálóutcában. Még pontosabban a Közösségi Ház egyik 70 m²-es termében, a Lóverseny tér 6. szám alatt.

Körülbelül 8000 könyvvel, 400 videokazettával, 200 hangkazettával és 20 fajta újsággal idültünk. Elsősorban az olvasóközönség szélesebb körét érdeklő könyvek és kazetták vannak többségében: a kaland, a krimi, a szerelmes történetek, babonák, a háborús és kém-történetek; de azért nívósabb irodalom is akad. Kis kézikönyvtárunk is van, ahol az olvasók lexikális és szakjellegű forrásmunkákat találhatnak.

Fogalmunk az eredeti elképzeléseket messze fölülmúlta. Az elmúlt másfél év alatt 2600-an iratkoztak be, és a beiratkozottak fele aktív látogató. A lakótelepen rengeteg nagycsaládos ember lakik, sokuknak a könyvtárunk lett legfőbb szórakozása. Nagyon sok a gyermekolvasónk is, nagy részük nap mint nap bejön.

A törzsközönség nagyon szereti könyvtárunkat. Sokszor hoznak saját könyveket és ajándékozzák nekünk. Sokuk már személyes ismerősünkké vált és hiányoljuk, ha nem jönnek. A látogatók többsége a videokazettákat kölcsönzi, hisz manapság a mozizás egy öttagú családnak 600-800 Ft-jába kerül. Nagyon örültek, hogy intézményünk biztosítani tudja számukra az olcsóbb szórakozást.

A környéken vannak mozgássérültek számára épült lakóházak, így sok ilyen olvasónk is van, akik különösen hálásak a könyvtár nyújtotta kedveményekért.

Állományunk az elmúlt időszakban szépen fejlődött. Könyvből már 10 000 kötet, videokazettából 900 db, hangkazettából 400 db áll a kölcsönzők rendelkezésére. Sajnos hely hiányában az állományt jelentősen növelni nem tudjuk, ezért inkább a szintentartásra törekszünk.

A Közösségi Ház, melyben vagyunk több szempontból centrum. Számítalan program zajlik itt: politikai előadások, egyházi gyűlések, ifjúsági műsorok, táncos- és zenei rendezvények. Ezek mellől természetesen nem hiányozhat a könyvtár tevékenysége sem. A Ház vezetőivel nagyon jó a kapcsolatunk, megértjük egymást, és mivel közösen a céljaink, segítjük egymás munkáját. Idén átszervezik a Közösségi Ház jellegét, így előre láthatólag felszabadul majd egy kisebb helyiség, melyet könyvtárunk bővítésére fordíthatunk. Kollégáimmal együtt nagyon örülünk az új lehetőségeknek.

Szombathelyi Ervin

KAPTAM EGY KÖNYVTÁRAT

A Reviczky utcai fiókot 1974-ben nyitották meg az Izzó lakótelep „Gödör”-nek nevezett részén, két különálló helyiségben gyermek és felnőtt szolgáltatással. A jobb időket is látott könyvtárba a múlt év végén kaptam lehetőséget, hogy megmutassam: ma is szükség van egy lakótelepi fiókra.

Már az ismerkedés kezdetén kiderült: ez egy igazi „békebeli” könyvtár, ide olvasni járnak az emberek. Csak sajnos kevesen, mert kicsi, csendes helyen van. Viszont rendkívül barátságos, családias, Elődöm, Szentpétery Csaba nyudíjba menetelég 20 évet dolgozott itt. Afféle menedék volt, ahova bevásárlás közben beugrottak szuszogni egyet, elolvasni az újságokat az emberek. S megbeszélni mindennapi problémáikat „Csaba úrral”. Nála mindig meghallgatásra találtak, tanácsot kaptak- lévén kitűnő pedagógus.

Az ő helyét, szerepét kellett betöltenem. Ez mindjárt nehézségekbe ütközött, mivel jóval fiatalabb vagyok nála, s az idős olvasók nehezen szokják meg a változásokat. Ők teszik ki a kölcsönzők nagy részét.

Kezdetben állandóan ezt hallottam: „Kedveském, Csaba úr ezt nem így csinálta!”

Miközben szoktuk egymást - újabb változás történt: a gyerekkönyvtáros felmondott. Az évet azzal kezdtem, hogy a gyerekkönyveket áthoztam: ne heverjenek kihasználatlanul.

Közben a „Csaba úr” mellett már megjelent az „Ágikám” is. Szoktuk a helyzetet, egymás szokásait, a változásokat. Tervezni is lehetett már. Be kéne hozni az újabb dokumentumokat: hangzó-, video-, számítógépes kazettákat. Igényfelmérést végeztem, kell-e? megnyugtattak, kell! Várták, kérdezték: mikortól lehet kölcsönözni. Kezdem a könyvvállományt is megismerni.

Az olvasók legnagyobb rémületére és baljós előérzetére februárban híre kelt: tatarozzák a könyvtárat. Húsz év után rá is fért.

Az emberek azonban féltek: Ugye nem szűnik meg?

Bíztattam őket: Azért kerül a sor a festésre, hogy maradjon. Azért kapott új embert a könyvtár, hogy maradjon. Azért lesz kazettakölcsönzés, hogy maradjon. Hogy bevételt is termeljen. Mert az fontos.

A legújabb kósza hírek után már nem bízom. Valószínűleg ki se nyit. Megszűnik.

Állományépítés helyett felszámoláson törhetem a fejem. S mondogathatom magamban: volt egy könyvtáram, ahová olvasni jártak. S volt egy ígéretem, hogy megmutathatom: minderre még ma is szükség van.

M. Vörösmarti Ágnes

EGYEDÜL(?)

Tetszenek ismerni a figurát, aki ott áll a színpadon bocsánatkérően, megtört alázattal, de szívében mégis azzal a halvány reménnyel, hogy a közönség megérti: Nem tud ő kérem szépen semmit a dohányzás ártalmosságáról - honnan venné a bátorságot, hogy egy ilyen finom publikumnak előadást tartson?!

Jelen sorok írója ijesztően hasonló helyzetben leledzik, mert mi történik kérem, ha én bátorkodom azt állítani, hogy az egyszemélyes könyvtár valami egészen sajátos, semmihez sem hasonlítható intézmény. Ezen állítást ugyebár valahogyan bizonyítani is illendő.

Az igazság az, hogy az egyszemélyes könyvtár maga intimitásával, - azon különleges helyzeténél fogva, hogy a könyvtáros és az olvasó közelsége maga mögé rendelheti az intézmény hivatalos me-revségét, és mint ismerősök, később mint barátok találkozhatnak...

Egyszóval az emberi kapcsolatok izgalmas rejtelmei valóban megírásra méltóak.

Ezt megfontolva - és azt remélve, hogy talán egy hivatásos tollforgatóhoz is eljutnak soraim, mégis közzé adok néhány vázlatot.

Az író jól tenné, ha az öregekkel kezdené - itt sokszor ajánlatos a balladás hangvétel - különösen, ha B. Etáról van szó.

Etuska két bottal jár, nyakában a táská, mindig könyvekkel tele. Aki az utcán látja lassú, fájdalmas araszolását, azt gondolhatja: - mit kibír az ember!

Belép a könyvtárba és leereszkedik egy székre (nem engedi, hogy segítsek), és elindul egy csillogó

verbálzuhatag: - Etuska nemes egyszerűséggel jelenvalóvá teszi az európai kultúrát. Egyéni sorsáról soha semmit - öt évi ismeretség után is csak sejteni lehet: arisztokrata környezetből került a város szélére, hogy a lóverseny és Rákosi volt a család megrontója, s hogy most nincs senkije.

Csak akkor ismertem meg a „lakását”, amikor beteg (vagy betegebb) lett. Nem engedett be, - szégyellte a sötét, áporodott helyiséget, a kopott asztalt, a vaságyat - így az utcáról, az ablakon át adtam be a napi kosztot, meg a pálinkát, mert - ez most így igaz - enélkül nem lehet kibírn.

Eltűnését senki nem vette észre.

Gyors nyomozás: melyik kórház... Ki volt az orvosa... és hányas számú boncterem... igen ő az.

Senki nem akarja eltemetni, mégis kialakjuk a Tanácsnál - koszorúra már nem adnak...

A temetésen utoljára kettesben: légy áldott Eta - amit Nietzsche-ről mondtál, neked volt igazad: nem volt antikrisztus.

Jó lenne elmesélni B. Dr. úr történetét is, aki megjárta a Donkanyar poklát s útközben maga vágta le elfagyott ujjait - s aki most, 86 évesen is derűs, szellemileg friss és különös életbölcseltre tanítja a könyvtárost.

N. néni drámája számomra egyetlen jelenetben kulminál: mikor betettük a szociális otthonba, a kutyáját rám bízta. Ő képtelen „elaltatni” - szóval a jelenet: búcsúzik az öreg kutyától, letérdel, magához öleli és némán sír.

Az író úrtól kérdezném, hogy kegyeletsértés lenne-é, ha most a moll hangnemből egy keményebb durba csapnánk át?

A Váci úti kis könyvtár tájlejegéből adódnak néha délolasz klímát idéző jelenetek is:

Egy autó felront a könyvtár előtti járdára - öt rosszarcú száll ki a kocsiból, s egy villanás alatt megtöltik a kis helyiséget. Csend. Allunk egymással szemben - jobb kezem felől van egy gumibot, gondolom - s örülök, hogy még bármit is tudok gondolni.

Évek telnek el...

- Vesz videót? szakad fel az egyik rosszarcú torkából a szó.

- Nem - nyöszörgöm. Állunk tovább mozdulatlan konoksággal.

- Aztán hirtelen eltűnnek...

(Meg kellene érdeklődni, hogy adott esetben jár-e a könyvtárosnak veszélyességi pótlék.

A legfontosabb vagy inkább úgy kellene mondanunk, hogy elemi kötelességünk lenne Kálmán bácsiról szólnunk.

Kevesen jönnének rá, hogy miért jár jónéhány olvasó a VIII., sőt a XIV. kerületből is a városszéli Váci úti könyvtárba. Nos én elárulom: kegyeletből.

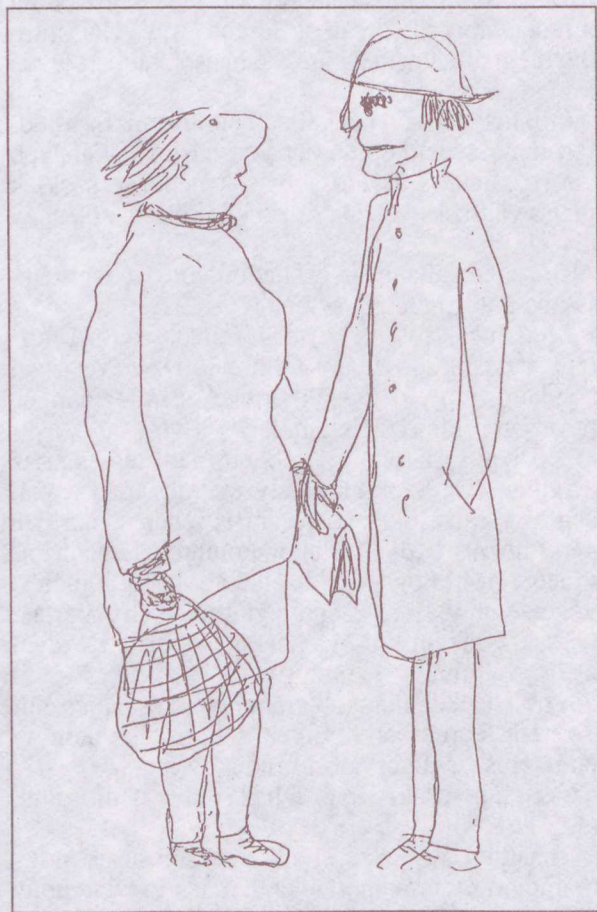
Az úgy volt - mondja az egyik távolról utazó olvasó - hogy Kálmán bácsi kint állt a könyvtár ajtajában és minket utcai gyerekeket rafinált trükkökkel becsalogatott a könyvtárba. Tessék elhinni, hogy engem még technikailag is Kálmán bácsi tanított meg olvasni.

Kálmán bácsi könyvtáros volt - ő még lehetett.

Nem árult videót, CD-t, kazettákat, nem volt fénymásolója.

Sőt - tessenek elképzelni - még pénztárgépe sem. Hihetetlen!

Régner Róbert

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Bárczy István Alapítvány pályázatot hirdet a főváros történetével foglalkozó tanulmányok, tematikus forráskiadványok elkészítésére

Az Alapítvány előnyben részesíti az alábbi, kiemelten fontos témakörökben benyújtott pályázatokat:

1. A városi társadalom és változásai a XIX-XX. században

- Iparosítás és társadalmi változások. Vállalkozók, munkások, kispolgárok összetétele, mobilitása és társadalmi viszonyai.

- A fővárosi polgári népeség és a munkásság lakásviszonyai és életkörülményei.

- Változások a nők helyzetében és szerepében.

- Városi karrierok: modern és hagyományos polgárok, városi tisztségviselők és tisztviselők egyéni vagy kollektív életrajzai.

- Egyesületek, szakmai szervezetek, társaskörök tevékenysége, tagságuk, vezetőségük összetétele.

- A szabadidő eltöltésének intézmény- és szokásrendszere.

2. Konfliktusok és résztvevőik a városban

- Elsősorban az 1956-os forradalom felkelőinek és a forradalmi szervezetek tagjainak társadalmi összetétele, mentalitása.

- Más, a konfliktusok nem pusztán eseménytörténeti leírása, hanem a résztvevők motivációinak, viselkedésének, illetve a jelképek, a rituálé elemző bemutatása.

3. Önkormányzat: a helyi és fővárosi érdekek megfogalmazása és ütköztetése a XIX-XX. században

- Előjáróságok, kerületek önállósági törekvései.

- A peremkerületi urbanizáció, a volt önálló törvényhatóságok és községek társadalmának, településszerkezetének változása 1950 után, betagozódásuk a fővárosba és ennek problémái.

- Helyi társadalmak és felbomlásuk.

Az Alapítvány elsősorban a fenti témákra ad támogatást, de nem zárja ki más témák feldolgozását sem. Az Alapítvány már elkészített munkák kiadásának támogatását kérő pályázat beadását is lehetővé teszi.

A Kuratórium az arra érdemesnek talált pályázatokra 5000 és 25 000 forint közötti ívdíjat ítél meg a témától és a tervezett terjedelemtől függően. Az Alapítvány a pályázókkal szerződést köt, amelynek értelmében a pályamunka elkészülte után, annak minőségétől és terjedelmétől függően állapítja meg a munka honoráriumát az előzetesen megírt összeghatárok között.

Pályázni két oldalas téma- és kutatási terv beadásával lehet. A pályázat benyújtási határideje 1994. június 30. Az elfogdott pályázatok elkészítési határideje a pályázat elfogadásától számított egy év.

TOP-LISTA

Az elmúlt két hónapban kissé lanyhult a beküldési kedv, az előző hónapokhoz képest kevesebb helyről és kevesebb címre érkeztek szavazatok, a szóródás is nagyobb volt, így most aránylag rövidek a top-listák.

Március

1. Walt Disney: A Szépség és a Szörnyeteg (Egmont-Pannónia)	4
2. Benton: A dinoszauruszok nagy képeskönyve (Egyetemi K.)	3
3. Forey: A dinoszauruszok és a földi élet (Panem Kft.)	3
4. Bradford: A legkülönb unoka (Európa)	3
5. D. Utta: Regina révbe ér (Európa)	3

Április

1. Montgomery: Váratlan utazás (Fabula)	8
2. Karinthy Ferenc: Napló I-III. (Littoria)	6
3. D.Steel: Áldott teher (Maecenas)	4
4. D.Steel: Szerelmes nyárutó (Maecenas)	4
5. Milland: Scarlett örökében (Valhalla Páholy)	3
6. Wouk: A remény (Új Esély)	3

NYILVÁNOSSÁG

Az Irodalmi Kávéház programjaiból:

Április 21-én Nyáry Éva festőművész kiállítását nyitotta meg az Irodalmi Kávéházban Dr. Szentgyörgyi Péter címzetes államtitkár.

Az Irodalmi Kávéház látta vendégül - április 27-én - Vukán György zongoraművész-zeneszerzőt.

Május 16-án Belohorszky Pál-emlékestet rendeztek az Irodalmi Kávéházban.

Az Irodalmi Kávéház következő programja: június 2., csütörtök 18 óra Szántó Piroska festőművész, író: Akt című könyvének bemutatóját tartják, az író beszélgetőtársa Várady Szabolcs költő lesz.

Május 7-én a Mozgó Könyvtár 80. évfordulójára rendezett városligeti megemlékezésén neves vendégek szórakoztatták a jelenlévőket.

A felújítás után megnyílt Mosoly utcai könyvtárban tartották soron következő összejövetelüket - május 11-én - a családi könyvtárosok.

Következő alkalommal - július 2-án (szombat) - Tatabányára látogatnak el. A kirándulásra mindenkit szeretettel várnak. A kirándulásról felvilágosítást ad: Hucskóné Kovács Mária. (Tel.: 277-5278)

Május 11-én átadták rendeltetésének a Központi Könyvtár új olvasószolgálati nyilvántartási helyiségét a már korábban megnyílt szabadpólc mellett.

A Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága 1994. március 22-i ülésén a FSZEK mellett szakmai Tanácsadó Testület létrehozásáról döntött.

A testület tagjai:

Dr. Ambrus T. Zoltán, a Békés megyei Könyvtár igazgatója,

Biczák Péter, Pest megyei Könyvtár igazgatója, Ferenczyné Wendelin Lídia, az ELTE docense, Gereben Ferenc szociológus, Kamarás István szociológus,

Kiss Jenő (FSZEK), mint a szakami tanácsadó testület ügyvezetője,

Vekerdi Tamás pszichológus,

Vízkelety András, a Pázmány Péter Tudományegyetem tanszékvezetője.

A testület első ülésén - 1994. május 6. - elnökévé Ferenczyné Wendelin Lídiát választotta.

Ez év márciusában megalakult a Könyvtárigazgatói Műhely. Célja, hogy a középvezetőknek legyen egy olyan fóruma is az igazgatói értekezleteken kívül, ahol megbeszélhetik a felmerülő kerületi és hálózati problémákat. Az igazgatói műhely szeretné, ha a felső vezetés és a középvezetés között alkotóbb együttműködés alakulna ki, és kiküszöbölhetők lennének a kölcsönös félreértések is.

Összeállította:
Kiss Katalin

SZEMÉLYI HÍREK

Kilépők

Hargittai Emilné könyvtáros a XI. ker. főkönyvtárból,

Viczián Györgyné könyvtáros a Zenei Gyűjteményből.

Kedves Olvasóink!

Jelen kettős számunkban hagyományunknak megfelelően egy kerület mutatkozik be, ezúttal Újpest. A vendégoldalakat Vargáné Vida Emília és Koncz Károly szerkesztették.

Július elején Híradó ismét megjelenik, a nyári szünetet később tartjuk.

A szerkesztőség

Pobori Ágnes elnök
Katsányi Sándor felelős szerkesztő
Gujgiczler Imréné, Havas Katalin,
Hucskóné Kovács Mária, Olasz Mihályné,
Szatmári Istvánné, Szecsei Lászlóné

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta
Ára: 10.-Ft
Előfizetési díj egy évre 120.-Ft
Készült a FSZEK sokszorosítójában
Táskaszám: 94/187
Eng. szám: III/UHB/30/1981

ISSN 0139-1917